

LITOSTROJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA LITOSTROJ

LETO V

LJUBLJANA, JANUARJA 1964

ŠTEVILKA 1

O skrajšanem delovnem tedniku

Po šestmesečnem delu in obračunu v skrajšanem delovnem tednu imamo ugodne rezultate. Tako lahko tudi to obdobje štejejo med tiste, ko smo z uspehom ocenili naše delo.

Tudi to pot moramo seveda upoštevati, da del rezultat v ne pomeni naporov kolektiva od danes oziroma od včeraj, ampak so še vedno v precejšnji meri nasledek vložkov v začetku leta. Prav gotovo pa bo naše današnje delo in napor rodilo sadove šele v letu 1964. Vendar je naša zahtevnost že porasla, saj smo že osvojili zahtevo, katero smo v maju uresničevali. Takrat nam ni bilo to v celoti jasno, kaj pomeni delati za 14 odstotkov več.

Po rezultatih, katere smo dosegli v času od maja do vključno meseca oktobra, moramo ugotovljati, da smo uspeli obdržati rezultate, katere smo dosegli še pri 48 urnem delovnem tednu. Večkrat so pa ti rezultati boljši tudi glede na naloge, ki so letos večje in obširnejše in to ob manjši porabi časa ter porastu kvalitete naših proizvodov. Na žalost ne velja ta ugotovitev za vse obrate in sektorje, vendar so rezultati v celoti zelo ohrabrujoči in uspešni.

Glede proizvodnih rezultatov za letošnje leto, do meseca oktobra, pa moramo na osnovi sedanjega stanja podčrtati dejstvo, da zaradi kasnitev v dobavah reprodukcijskega materiala izgubljeni čas tudi do konca leta ne bo mogoče v celoti nadomestiti. Tu gre predvsem za uvozne materiale, odkovke, pločevino in drugo, kar je posledica prepozni dobav navedenih materialov, prepozna montaža in večja nedovršena proizvodnja. Ker so pa kasnitve materialov tudi daljše, po več mesecev ni mogoče dokončati začetih montaž.

Ce primerjamo podatke za letošnjih deset mesecev z istim obdobjem v lanskem letu, smo dosegli v skupni proizvodnji indeks 103,

v blagovni proizvodnji 100, v blagovni realizaciji 107, v skupni realizaciji pa indeks 125.

Primerjava za mesec oktober v letu 1963 z istim mesecem v letu 1962 pa je taka:

v skupni proizvodnji indeks 112, v blagovni proizvodnji 113, v blagovni realizaciji 89, v skupni realizaciji pa indeks 131.

Seveda se bo stanje proizvodnih rezultatov še do konca leta 1963 popravilo, saj smo še vsako leto imeli močno realizacijo naše proizvodnje ravno zadnja dva meseca v letu, kar je pogojeno tudi s proizvodnim planom.

V komercialni dejavnosti beležimo znaten napredek in povečanje naše aktivnosti v ponudbah pa tudi v pokrivanju naših kapacitet proizvodnje v letu 1964. Tako znaša indeks poslanih ponudb v prvih 10 mesecih preteklega leta v primerjavi z istim obdobjem v letu 1962 za domači trg glede na težo 157, glede na vrednost poslanih ponudb pa 159,7. Za izvoz za tujino pa znaša indeks ponudb po teži 512,3, po vrednosti po 426,2 v primerjavi z 10-mesečnim obdobjem v letu 1962. Manj ugodno pa je stanje sprejetih naročil v 10 mesecih 1963. leta v primerjavi z 10 meseci leta 1962. Za domači trg znaša indeks po teži 108,8 po vrednosti pa 139. Za izvoz pa znaša indeks po teži 108,1, po vrednosti sprejetih naročil pa 101,3. V skupnem je bilo sprejetih naročil po teži indeks 108,7, po vrednosti pa znaša indeks 129, kar kaže na večjo prizadevnost vseh delavcev v PPB, posebej še, ker je potrebno v tem letu vložiti več truda za pridobitev novih naročil kakor v preteklih letih.

Gibanje finančne realizacije je v mesecih do oktobra lanskega leta ugodno, saj je doseženo 10 milijard 670.621.000 din fakturirane realizacije. Indeksi za 10-mesečno obdobje so bili doseženi v primerjavi z letom 1960 — 207,7, 1961 — 170,4 in 1962 — 124,9, medtem ko je znašal indeks 97,6 napram dinamičnemu

planu 10 mesecev v letu 1963. Tako so bili rezultati fakturirane realizacije v prvem polletju in v mesecu juliju najugodnejši glede višine realizacije. Ugodno je tudi razmerje s postavljenimi dinamičnimi plani in realizacijo.

Rezultati produktivnosti niso dobri v mesecu avgustu in septembru, boljši pa so v oktobru v primerjavi z ostalimi meseci v lanskem letu. Ustvarjena količinska vrednost na eno uro prisotnega časa znaša avgusta indeks 87,5, septembra 84,8 in oktobra indeks 129,7.

Količina ustvarjenih proizvodov na uro prisotnega časa je v indeksih po primerjavi istih mesecev v letu 1962 in letu 1963 naslednja:

v avgustu indeks 101,1, v septembru 94,2, v oktobru pa indeks 109,9.

Ti pokazatelji nam kažejo na negativne tendence gibanja produktivnosti, saj so bili rezultati v prejšnjih mesecih skrajšanega delovnega časa boljši.

Ugodnejša kakšno ocenimo gibanje števila zaposlenih v podjetju v mesecih, odkar velja uredba o skrajšanem delovnem času. V mesecu avgustu, septembru in oktobru je prišlo v podjetje 286 novih delavcev. V istem obdobju pa je zapustilo podjetje 236 delavcev. Tako je v letu 1963 prišlo 751 delavcev, zapustilo pa je 545 delavcev in je razlika 206 novih delavcev večje, kot je znašalo število novih delavcev določene s planom kakor za leto 1963. Ker so odhodi delavcev v zadnjih treh mesecih v stalnem porastu, kar velja zlasti za mesec september (126) je vendar precejšnje število odhodov na račun vpoklicev v JLA.

Pomoč v Obratni ombulanti je iskalo vsak mesec manj naših delavcev, saj so obiski skozi vseh šest mesecev v upadanju, medtem pa je število zaradi bolezni in ostalih vzrokov za bolniške dni v stalnem porastu tudi v avgu-

29. XII. 1963 je otroke naših Litostrojčanov obiskal dedek Mraz. Obdarovanih je bilo 1420 otrok.

stu, septembru in oktobru in to tudi glede na število izgubljenih bolniških dni v istem obdobju leta 1962. Tudi izgube bolniških dni zaradi poškodb so bile v avgustu, septembru in v oktobru večje, kot v letu 1962. Število nesreč pa je v teh treh mesecih za 25 primerov manjše, kot v ostalem obdobju leta 1962. Največje povečanje nesreč je bilo v metalurških obratih, največje povečane izgube bolniških dni pa v oskrbovalnih obratih.

Izkoriščanje fonda opravljenih ur je v prvih desetih mesecih boljše (EC¹ in EC²) — je za 1,2% boljše, kot v istem času leta 1962. Neplačani izostanki so se tudi zmanjšali za 1,3%, tako da so se produktivne ure močno povečale (za ca 83.600 ur). Tako je tudi v mesecih september in oktober približno enako boljše izkoriščanje delovnega časa.

Skupno se je v šestih mesecih izboljšala delovna disciplina glede na zamude prihodov na delo, opravilene in neopravilene ter službene izhode tako, da znaša indeks 57,4 v odnosu na isto obdobje v letu 1962. Če pa primerjamo zamude in izhode iz tovarne v oktobru mesecu z istim mesecem leta 1962, potem pa vidimo, da smo dosegli samo indeks 82,6, kar pomeni, da je bilo predvsem zamud prihodov na delo več kot pa leta 1962. K temu problemu prispevajo v dobršni meri tudi tisti delavci, ki zamujajo zaradi slabih transportnih sredstev ali zvez.

Iz vsega navedenega lahko sklepamo:

— da se moramo odločneje boriti za finalizacijo proizvodnih nalog in pri tem najenergičneje odstranjevati nedoslednosti in ovire, ki nastajajo;

— da moramo oskrbeti enakomernjši dotok naročil, ki ustrezajo tudi strukturi proizvodnje;

— da z izpolnjevanjem dinamičnega proizvodnega plana zagotovimo rednejšo in enakomernjšo finančno realizacijo;

— da ustvarjamo pogoje za večjo produktivnost z uvajanjem sodobnejših tehnoloških postopkov in boljšemu izkoriščanju osnovnih sredstev in naprav;

— da ustvarjamo boljše pogoje dela in odnose, hitreje odstranjemo vzroke, zaradi katerih delavci zapuščajo podjetje;

— da hitreje rešujemo stanovanjske probleme naših družin in samskih delavcev;

— da skušamo zmanjšati obolenja s preventivnimi ukrepi ter nesreče pri delu;

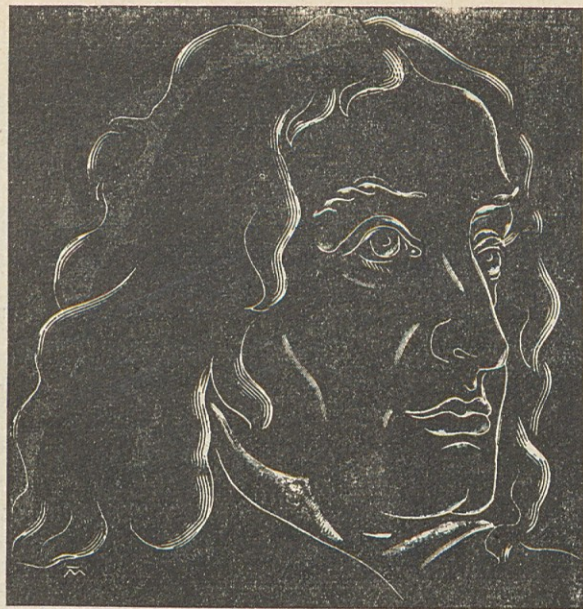
— da še nadalje zavestno izboljšujemo disciplino pri delu;

— da si še nadalje prizadevamo doseči čim boljše rezultate in uspehe;

— da pohvalimo vse in vsakogar, ki prispeva, da so vedno zahtevnejše naloge opravljene in izvedene uspešno.

42-urni tednik

Predstavniki komisije ZIS za delovni čas je izjavil, da je od 1. januarja naprej kakih 300 delovnih organizacij iz vse Jugoslavije s približno 250.000 delavci prešlo na poskusni 42-urni tedenski delovni čas.

Te dni bo poteklo 116 let od Prešernove smrti. Slava njegovemu spominu

Se lahko izobražujem?

»Kako je z našim izobraževanjem?« vprašujejo delavci, ko prihajajo k nam v kadrovske sektorje. »Kdaj bomo dobili ustrezne kadre od kadrovskega sektorja?« me vprašujejo vodje obratov, enot in sektorjev. »Zakaj se jaz ne morem ali celo ne smem izobraževati?« vprašuje proizvodni delavec. To so vprašanja, ki jih imamo na dnevnem redu v kadrovskem sektorju. »Vsakdo, ki le izpolnjuje minimalne pogoje, se lahko izobražuje,« odgovarjamo na družbene ankete, novinarjem in vsem v podjetju, samo omogočite nam finansiranje izobraževanja tako, da bi imeli več finančnih sredstev in materialnih stroškov.

Veliko vprašanj, ki terjajo odgovore, še več pa pojasnil, ker se v marsičem ne razumemo med seboj, pa čeprav smo ustvarili veliko in to dobrih pogojev, da bi se vsaka vprašanja reševala v zadovoljstvo nas vseh.

Ce rabimo več izobraževalnih kadrov in če je kvalifikacijska struktura zaposlenih v obratu, oddelku, enoti ali sektorju prenizka, jo skušamo popraviti tudi s tem, da omogočimo v večji meri kot smo to dosedaj, da se bodo delavci izobraževali poleg dela na delovnem mestu. Nevzdržno na je stališče nekaterih vodij, da lastnim delavcem, katere dobro poznamo, imajo stanovanje in vse pogoje, da bi se lahko šolali, ne ustrezemo njihovim prošnjam za izobraževanje, ker so dobri in zato nepogrešljivi na delovnem mestu. Tako trdovratno stališče ima največkrat za posledice, da si delavci žele drugo delovno mesto ali pa v skrajnem primeru celo odpovedo službo in odidejo iz podjetja, kjer so si že ob vstopu zagotovili z nadaljnjim izobraževanjem boljše delovno mesto in s tem večje osebne dohodke. Kako pozitivno tak delavec gleda na lastni razvoj in koliko lažje stališče imamo v takem primeru, kot pa takrat, ko delavec zahteva napredovanje na istem delovnem mestu, njegovo delo pa ni nič bolj obsežno. Res ne smemo posploševati, vendar še so taki primeri in težko nam je, ko delavci odhajajo iz podjetja, pri tem smo pa razvili vse oblike izobraževanja v našem Izobraževalnem centru. Še več, v posameznih tečajih in šolah imamo še prosta mesta, ki bi jih delavci pri večjem razumevanju za izobraževanje lahko zasedli.

Kvalifikacijska struktura zaposlenih je prenizka za opravljanje vedno bolj kompliciranih in po kvaliteti zahtevnejših izdelkov, pa vendar razumemo to vprašanje tako, da ga bo kdo drug namesto nas reševal. Sedaj pa že moramo vedeti in lahko odgovorimo, da je to naša skupna naloga in da moramo pobudam, željam in celo zahtevam do izobraževanja od »od spodaj« dobro prisluhniti in jih v našo skupno korist tudi pozitivno reševati.

Vsako leto povečujemo bruto produkt za približno 2 milijardi. Seveda s tem raste tudi zahtevnost dela. Vedno težje občutimo slabo kvaliteto proizvodov, vedno manj je notranjih rezerv, s katerimi moramo računati ter vedno bolj bomo morali »jemati v roke pamet«. Vse te ugotovitve so nesporne in vsi se tega — eni bolj, drugi manj — zavedamo. Na razpisih za vpis v posamezne vrste šol je veliko vpisanih, malo naših delavcev pa ima toliko volje, da bi šolanje uspešno dovršilo.

Pri tem pa seveda trdno računajo, da bodo tudi v bodoče lahko reševali vse naloge, ki jih bomo zahtevali od njegovega delovnega mesta. Res je, da se delavec izobražuje že na delovnem mestu, vendar je ta proces počasen in pri tem tempu povečanja proizvodnih nalog že zaostajamo, če se ne seznanimo s teoretičnimi osnovami, ki nam omogočajo večji razvoj in vsaj večjo ekspanzivnost, če že ne poglobljeno reševanje vsakodnevnih nalog. Vedno večje naloge zahtevajo tudi več znanja — česar se moramo vsi zavedati.

Sredstev za izobraževanje nam je dosedaj vedno primanjlovalo, saj smo imeli na razpolago le sklad za kadre v višini 1 odstotka od bruto osebnih dohodkov, kar (ca 30 milijonov dinarjev) je veliko premalo za vse potrebe po izobraževanju v našem podjetju. Zato so bili naši predlogi za povečanje sklada za kadre podprti z utemeljenimi zahtevami in upamo, da bo te dni v Zvezni ljudski skupščini osvojen predlog za povečanje sklada za kadre, tako da bomo razpolagali s ca 80 do 90 milijonov dinarjev za izdatke izobraževanja mladine in zaposlenih delavcev. Takšna sredstva bodo zadoščala le za krajšo dobo, saj bomo morali naše programe izobraževanja skladno z razvojem proizvodnje povečati, da ne bomo zaostajali.

Prav je, da si osvežimo spomin, kakšne oblike šolanja imamo na našem Izobraževalnem centru za zaposlene delavce:

večerna poklicna šola
tehnična srednja šola
I. stopnja tehniške fakultete (strojna).

Razen tega pa po potrebi organiziramo tudi vse vrste tečajev in predavanj, ki služijo strokovnemu izpopolnjevanju na delovnem mestu — od priučevanja za opravljanje del na strojih, pa vse do poučevanja tujih jezikov. Vsi ti tečaji se lahko organizirajo tudi med letom, medtem ko smo pri rednih šolah vezani z vpisom na šolski koledar.

Do pričetka novega šolskega leta je še čas, da uredimo nadomestila na delovnih mestih za tiste delavce, ki naj se šolajo ter tako omogočimo, da bodo delavci obiskovali redne šole.

Kdaj bomo odrasli problemom izobraževanja tako, da ne bodo delavci sami pobudniki in iniciatorji izobraževanja? Vzemimo politiko izobraževanja v roke tako, da bomo mislili tudi na jutrišnji dan in še naprej! Kdo pa bo reševal naloge, ko bo Litostroj ustvarjal 30 milijardni dohodek? Poskrbimo pravočasno za ustrezno izobraževanje in rešujemo te naloge sedaj, ko je še nekaj časa.

Miro Završnik

Pred volitvami v organe samoupravljanja

Pred nami so volitve v organe delavskega samoupravljanja. Nekatere spremembe volitev so bile že predpisane v novih zveznih in ustavnih predpisih, podrobnejše pa je to vprašanje zajeto v osnutku načela za novi zakon o volitvah v organe samoupravljanja v delovnih organizacijah. O teh načelih že temeljito razpravljajo pristojni organi Zvezne skupščine. O tem pa so razpravljali tudi pravniki, zbrani na ustanovnem običnem zboru pravnikov v gospodarstvu Jugoslavije, in izrekli svoje pripombe.

V tem novem zakonu naj bi bila urejena vprašanja, kdo ima volilno pravico, kdaj je čas volitev, kateri organi izvedejo volitve, predlaganje kandidatnih list, kako se izvedejo volitve organov samoupravljanja v delovnih organizacijah kot celota ter v proizvodnih enotah in v delovnih organizacijah, ki so sezonskega značaja.

1. glede aktivne in pasivne volilne pravice je določeno, da jo ima vsak član delovne organizacije, med katere naj bi spadali tudi honorarni delavci, učenci v gospodarstvu in tudi državljani, kateri doslej niso imeli volilne pravice.

Direktor podjetja ima samo aktivno volilno pravico. Pri honorarnih delavcih naj bi bile določene omejitve glede načina zaposlitve, pri učencih pa šele od 16. leta starosti dalje oz. ne glede na čas starosti, torej le da so stari več kot petnajst let.

Sprememba je predvidena tudi za manjše delovne organizacije, ki imajo le do 50 članov delovne skupnosti. Te ne bodo volile delavskega sveta. Lahko pa vsaka delovna organizacija, ki šteje od 50 do 100 članov predstavlja delavski svet.

Nasprotno pa lahko delovna organizacija v svojem statutu tudi določi, da volijo delavski svet, čeprav šteje delovna skupnost le 30 do 50 članov.

Redne volitve bodo v začetku vsakega leta, najkasneje do konca meseca aprila, če republiški organ za delovne organizacije, ki so sezonskega značaja, ne določi drugače.

2. Volitve razpiše delavski svet delovne organizacije najmanj en mesec pred dnem volitev, če pa tega ne stori, razpiše in odredi volitve pristojna občinska skupščina. Izredne volitve so sklicane le v primerih, če je podjetje na novo ustanovljeno oz. konstituirano, v primeru pripojitve, združitve ali razdelitve podjetja.

Kandidira se na podlagi kandidatnih list, ki jih predloži skupščina delovne skupnosti ali pa določeno število članov delovne skupnosti. Kandidatne liste bodo lahko popolne in nepopolne. Za kandidata je sprejet tisti, za katerega je glasovala večina skupščine.

S statutom delovne organizacije ali s pravilnikom o volitvah organov samoupravljanja se ureja delo in postopek pri izbiri kandidatov na skupščini delovne skupnosti.

V večjih delovnih organizacijah se lahko s statutom določi, da so volitve delavskega sveta po proizvodnih enotah, tako da vsaka enota voli določeno število članov z ozirom na število zaposlenih v posameznih proizvodnih enotah ali pa z ozirom na višino dohodka, ki ga ustvari posamezna proizvodna enota.

Posamezne proizvodne enote bodo volile svoje delavske svete po postopku, ki bo določen v statutu delovne organizacije. Član delovne skupnosti, ki je že kandidiral za člana delavskega sveta delovne organizacije, lahko kandidira tudi v organe samoupravljanja proizvodne enote.

V delovnih organizacijah, v katerih se ne voli delavskega sveta, se izvoli samo predsednik delovne skupnosti. Trajanje mandata predsednika delavskega sveta se

določi s statutom delovne organizacije.

Število članov delavskega sveta in upravnega sveta bo določeno v statutu delovne organizacije. Lahko pa šteje od 15 do 70 članov z ozirom na pomen podjetja in število članov delovne organizacije.

3. Člane upravnega odbora voli delavski svet izmed članov delovne organizacije. Je pa za te volitve več predlogov, tako da se mora določeno število članov upravnega odbora izvoliti izmed članov delavskega sveta, oziroma določeno število članov izmed delovne organizacije.

Glede sorazmerja med številom članov upravnega odbora, ki delajo neposredno v osnovni dejavnosti delovne organizacije in med drugimi člani, predosnutek zakona ne zahteva točno določenega sorazmerja (kot je bilo dosedaj 3/4), z ozirom na doseženi razvoj delavskega samoupravljanja. Če pa se bo v delovni organizaciji pokazala potreba po takem sorazmerju, bo to lahko uredila v svojem statutu.

Upravni odbor šteje 3 do 11 članov. Njihovo število se določi s statutom. Direktor je po svojem položaju član upravnega odbora.

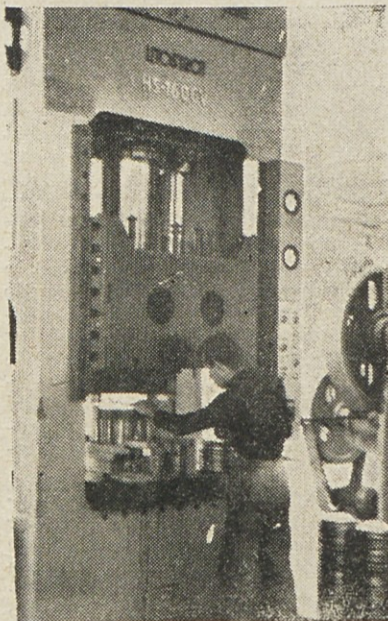
V delovni organizaciji, ki šteje do 10 članov, se ne voli upravnega odbora, temveč predstavlja celotna delovna skupnost delavski svet in upravni odbor.

V predosnutku so tudi določena pravila glede odpoklica posameznih ali vseh članov DS.

4. Direktorja imenuje delavski svet za dobo 4 let in je lahko ponovno imenovan po določenem postopku, ki ga izvede komisija, v katero imenuje polovico članov delavskega sveta, polovico članov pa pristojna občinska skupščina.

Za direktorja se imenuje le tisti, ki izpolnjuje pogoje, ki so določeni s statutom delovne organizacije.

Predosnutek zakona ureja tudi imenovanje vršilca dolžnosti direktorja do imenovanja direktorja po razpisu. Vršilec dolžnosti direktorja lahko ostane na svojem mestu največ eno leto. Direktor

Stroj, na katerem izdelujejo avtomobilске dele za avtomobile Zastava

AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA IN LITOSTROJ

Seveda ne gre za to, da bi naša tovarna postala avtomobilska — gre le za to, da izdelujemo pri nas nekatere naprave, s pomočjo katerih izdelujejo pokrove za kolesa avtomobilov znamke Zastava, ki jih delajo iz pločevine Železarne Nikšič. Za valjanje le-te je Litostroj izdelal obvodne aparate. Iz te pločevine izdeluje podjetje Toza Dragič Ohrid pokrove na litostrojski stiskalnici HS-160-GV za globoki vlek. Tako naše podjetje posredno sodeluje pri gradnji avtomobilov kar z dvema vrstama pri nas izdelanih strojev.

je lahko razrešen svojih dolžnosti še pred iztekom dobe, za katero je bil imenovan, ali samo po določenem postopku. Direktorja lahko razreši delavski svet predčasno, če ne bi pri svojem delu pokazal potrebnih sposobnosti ali če bi s svojim delom povzročil podjetju večjo škodo, ali če bi delal proti sklepom organov delavskega samoupravljanja in določilom statuta podjetja.

Direktor je lahko razrešen tudi na lastno zahtevo ali pa po samem zakonu.

S tem so zajeta načela, ki jih predvideva predosnutek zakona o volitvah organov delavskega samoupravljanja.

S sprejemom tega zakona bo enotno urejen postopek volitev in bodo s tem istočasno tudi izpopolnjena določila, ki jih o tem vprašanju rešujejo predosnutki statuta delovnih organizacij, o katerih prav v tem času razpravljajo in jih sprejemajo delovne organizacije. S-e

Dne 6. januarja 1964 nas je obiskal podpredsednik IS SR Slovenije Janko Smole. Z njim so prišli tudi sekretar za industrijo Drago Dolinšek, predsednik Gospodarske zbornice tov. Jerman, podpredsednik Gospodarske zbornice tov. Dular in ing. Kotnik. Gostje so se dalj časa zadržali v pogovoru s predstavniki podjetja.

Skrbimo za človeka

Smo ena največjih in najuglednejših gospodarskih organizacij v Jugoslaviji, zaposlitev v našem podjetju je častna. Odigrali smo pionirsko vlogo pri uvajanju skrajšanega delovnega časa. Litostroj je pojem, ki je danes znan že vsakemu otroku ne samo v naši republiki, temveč tudi tam daleč ob bregovih Tise, Vardarja in Lima.

In če naši izdelki uživajo ugled po svetu, morajo iti v korak z njihovo kakovostjo tudi ostale službe našega podjetja. Tu imam danes v mislih sprejemno službo: tako sprejem gostov in delegacij kakor tudi sprejem novih delavcev. V SPS obstoji že posebna služba protokola, ki se ukvarja prav s sprejemom gostov in jim seveda posveča potrebno pozornost. Vendar se mi zdi, da bi se dala kakšna podrobnost še izboljšati in dopolniti.

Gostje naj imajo priliko, da se vpišejo v tako imenovano »zlati knjigo«, ki jo vodijo v mnogih organizacijah in ustanovah. Na direkten ali indirekten način je treba dobiti od njih tudi potrebne osnovne osebne podatke: priimek in ime, državljanstvo, odkod prihaja, poklic, značaj obiska itd. V Iskri ponudijo na primer gostom kar kartonček, ki ga je treba izpolniti. Pri nas bi morda v posebnih primerih ravnali na nekoliko manj administrativen način. Vse-

kakor pa bi bila dobrodošla sistematično vodena kartoteka vseh obiskovalcev.

Sprejemno oz. konferenčno sobo v novem posloppu PPB bi bilo treba primerno urediti. Poleg kakšne izbrane umetniške slike bi morala biti tam na vpogled kaka večja tabla s prikazano strukturo našega podjetja in glavnih služb, s čimer bi se tudi olajšalo delo tistemu, ki razlaga in gostom odgovarja na vprašanja. Sem spada tudi kakšna grafikon o porastu in stanju naše produkcije: koliko turbin smo doslej izdelali, koliko viličarjev, mostnih žerjavov, Dieslovih motorjev, črpalk, stiskalnic in druge opreme. Iz dvobarvne grafičnega naj bi se tudi razvidelo, kakšna sta vrednost in odstotek blaga, prodanega doma in koliko izdelkov smo poslali v tujino.

Lepo bi bilo, če bi gosta še s čim presenetili. Poleg prospektov in podobnega gradiva bi mu izročili spominski znak našega pod-

jetja. In končno: če se zadrži pri nas kaj več kot uro, zakaj mu ne bi poklonili celo fotografijo, ki smo jo posneli, ko je prišel k nam. Pred leti sem se vozil z večjim turističnim čolnom po kanalih Köbenhavna na Danskem. Vožnja je bila res zanimiva in je trajala dobre pol ure. Toda kako smo bili presenečeni, ko smo se po končani vožnji zagledali na fotografiji, ki nam jo je v pristanu ponujal podjetni fotograf. Ne da bi vedeli, nas je namreč slikal s mostu, nesel takoj film razvit, skopiral kakih sto fotografij in jih seveda tudi vse prodal. Zdi se mi, da nekaj podobnega vsaj v tehničnem oziru tudi nam ne bi bilo nemogoče storiti, tem bolj, ker bi šlo za ljubeznivo pozornost do posebne skupine gostov, ne pa za banalni komercialni učinek.

Gostom, ki ostanejo pri nas več dni, bi bilo prav dobro posvetiti tudi drugačno vrsto pozornosti. S kozarčkom konjaka, črno kavo in kosilom na Bellevueju še niso izčrpane vse možnosti. V vsakem človeku tiči več »jazov«, kot pravijo filozofi. Če je človek po poklicu tehnik, trgovec, politik, se v njem skrivajo prav gotovo še druga nagnjenja, zanimanja in želje. Vsakdo ima svojega »konjička« ali celo več. Tega bi na primer zelo zanimal muzej Narodne revolucije, drug bi si z veseljem ogledal predstavo baleta, četrti bi rad odhitel k reki na ribe, peti je filatelista, šest se ogreva za starine, sedmi do devetnajsti pa za kake bolj mlade prizore. S tem bi gostu izkazali nadzore dobrodošlo pozornost in končno verjetno dosegli tudi kakšen bolj topljiv učinek. Ena privatna ura večih več zaleže kot sto ur uradnih razgovorov.

Naj končno omenim, da me motijo (in najbrž tudi marsikakega gosta) opozorila, da je fotografiranje prepovedano, saj je to zadnji ostanek iz tistih časov, ko so stali pri vratih še industrijski miličniki z orožjem. To pač vzbuja čuden občutek vojaškega vzdušja. Z navadnim turističnim aparatom že ne moreš posneti kdo ve kakšne slike v nerazsvetljenih prostorih delavnic. In kolikor se morem spomniti, nisem nikjer po svetu videl kake podobne prepovedi, čeprav verjetno nikjer ne vidijo radi, če se motoviliš po tovarni z aparatom. Sicer sem pa mnenja, da industrijski vohuni uporabljajo odlično grajene mikrofotoparate, ki jih brez težav prinesejo v tovarno mimo vratarja in neopazno posnamejo, kar želijo.

Posebno poglavje je sprejem novih sodelavcev. Če sprejemmo ljubeznivo gosta, ki ga vidimo prvič in morda zadnjič v življenju, bi tem bolj zaslužil svojo pozornost človek, ki bo pri nas delal več let, ki bo ustvaril s

(Nadaljevanje na 3. strani)

Predvidena združitvev

NA ZADNJI SEJI DS LITOSTROJA, DNE 26. XII. 1963, JE BIL SPREJET MED DRUGIM NAČELNI SKLEP, DA SE KOVINSKO PODJETJE TREBNJE PRIKLJUČI LITOSTROJU S PRIPOMOBO, DA SE UVEDE 6-MESEČNA UVAJALNA DOBA, V KATERI NAJ BI UREDILI VESE ORGANIZACIJSKE UKREPE. V TEM ČASU NAJ BI SE TUDI UREDILA FINANČNA PLAT NAMERAVANEGA ZDRUŽENJA LITOSTROJ-KOVINSKO PODJETJE TREBNJE

Predvidenemu združenju je botrovalo več vzrokov. Eden najvažnejših je brez dvoma dejstvo, da je obrat naše pločevinarne preobremenjen z naročili in da ni mogoče izdelati tolikšnega števila zvarjencev, da bi lahko krili potrebe proizvodnje. Glede zvarjenecv smo še vedno vezani na kooperante, ki so raztreseni po vsej Sloveniji. Zaradi njihove številčnosti je bila tako strokovna vzgoja kot kontrola njihovega dela zelo otežkočena. Zaradi vseh teh razlogov bi bilo seveda najbolje, da bi kar pri nas povečali obstoječe objekte, ob tem pa bi bilo seveda treba pomnožiti tudi kadre. Povečanje kadra bi pa analogno povečalo stroške prevoza teh ljudi ali pa bi zahtevalo večje investicije za stanovanjsko izgradnjo.

S tem da se kovinsko podjetje Trebnje predvidoma priključi Litostroju, pa se lahko naše podjetje osredotoči na en sam obrat, ki ima poleg vsega tudi izredno ugodne transportne zveze z Ljubljano. Na eni strani teče železniška proga Ljubljana-Novo mesto,

na drugi strani pa avtomobilska cesta Ljubljana-Zagreb, ki je tudi sicer glavna arterija našega zveznega cestnega ožila.

Za priključitev svojega podjetja so pa nedvomno zainteresirani tudi Trebnjani sami, saj bodo tako lahko zaposlili domačine, ki so morali do sedaj odhajati na delo v Ljubljano. V Kovinskem podjetju Trebnje so pred časom izvedli referendum, kjer se je velika večina zaposlenih odločila za pridružitvev k Litostroju. Tudi tamkajšnja občina se strinja z nameravano združitvijo.

Do sedaj okoli 90 članov tega podjetja izdelava 230 ton zvarjencev letno v hali, ki so jih pred kratkim povečali na ca 430 m². Po dokončni združitvi z Litostrojem pa bi bilo perspektivno v trebnjskem obratu zaposlenih 250 članov kolektiva, in bi predvidoma izdelali 2000 ton zvarjencev letno. Seveda bi zaradi tako povečane proizvodnje morali ustrezno razširiti tudi tovarniške prostore, tako da bi površina vseh tovarniških prostorov, skupaj z dosedanjimi znašala 3500 m².

Pregled novic

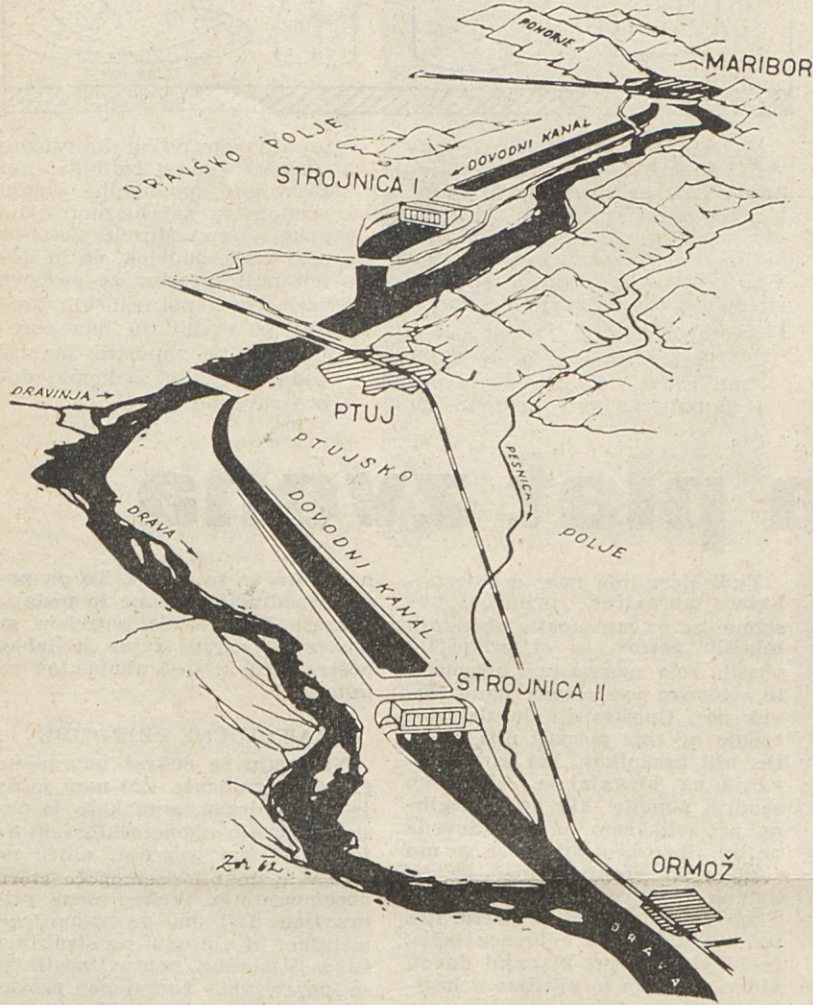
Pospešene priprave za HE Srednje Drave

Poizkusna vrtanja pri Slovenji vasi so gradbeni strokovnjaki delno opravili že v jeseni. Računajo, da bodo po vsej verjetnosti meseca marca že pričeli s pripravljalnimi gradbenimi deli na terenu.

Glavni projekt za odvodni kanal je že potrjen, ostali projekti

pa bodo na reviziji še ta mesec. Sledil bo izbor izvajalcev, katerih ponudbe so bile sprejete v načrtju.

Operativni plan predvideva triletni gradbeni rok, vendar naj bi prvi agregat šel v pogon že ob koncu leta 1966.

Skica nam kaže, kje bo stala nova hidrocentrala

Opekarna v Kupjaku

V zvezi z novico o opekarni v Kupjaku objavljamo na zahtevo »Konstrukcionog biroa gradjevin-ske industrije« v Zagrebu tale odgovor:

»V zvezi z vašim člankom v številki 10, leto IV, za mesec december 1963 na strani 5 pod naslovom

(Nadaljevanje z 2. strani)

svojim delom tri ali petkrat več, kot znašajo njegovi osebni dohodki. Oblika sprejema naj bo v skladu s pojmovanjem naše družbe in s temeljnimi določili naše nove ustave, po kateri je človek naša največja vrednota in delavec naš najdragocenejši človek. Primerno urejen sprejemni prostor, s časopisi, revijami in — cigaretami. Da, reprezentanca naj bo namenjena tudi našim novim sodelavcem, morda celo posebno njim. Vsakdo naj bi ob sprejemu dobil tudi drobno knjižico (ki je v ostalem že sploh napisana) z glavnimi podatki o razvoju in rasti naše tovarne, naš časopis in znak. Prav nič ne bi bilo odveč, če bi novo sprejete delavce na koncu tudi primerno pogostili in jih s primernim nagovorom uvedli v delo pri nas. Lepo bi bilo, če bi se razne oblike mučnega čakanja omejile na najmanjšo mero.

In končno ne bi bilo napačno, če bi primerno uredili tudi glavni vhod: urediti primeren napis, prebarvati drogove za zastave ter postaviti močnejšo luč pred vhodom, da ne bi novi delavec zaklel, ko bo zjutraj v temi s čevljem sunil v robnik pred vhodom, ali stopil goboko v lužo, ki se nabere po jesenskem dežju.

Skrbi za človeka ni nikoli preveč. prof. Mirko Hrovat

»Najmodernejša opekarna pri nas« obveščamo bralce in javnost, da je Tovarna opeke v Kupjaku pri Delnicah zgrajena v celoti v vseh svojih elementih po izvajalnih projektih in pod nadzorstvom Konstrukcionog biroa gradjevin-ske industrije v Zagrebu, Prilaz JNA št. 30; ta izvedba je glede uporabljenega sistema notranjega transporta tipa tunnelske sušilnice in peči, prototip najnovejše rešitve omenjenega Konstrukcionog biroa. Pri tej izvedbi ni sodelovala tovarna »Litostroj« iz Ljubljane, medtem ko je tovarna »Ivo Lola Ribar« iz Železnika sodelovala toliko, da je za to tovarno nabavila 2 vakuumske stiskalnice iz svoje serijske proizvodnje.

K temu pripominjamo, da smo gornjo novico o opekarni v Kupjaku povzeli po »IT-Novinah«, Beograd, z dne 16. 10. 1963, vendar toliko netočno, da smo označili Litostroj in podjetje »Ivo Lola Ribar« kot dobavitelja vse opreme, vtem ko so »IT-Novine« prav tam navedle razen Litostroja in podjetja »Ivo Lola Ribar« še Tvor-nico parnih kotlova iz Zagreba in še »neke proizvodjače investicione opreme«, kar je v našem povzetku izpadlo. Nadalje pripominjamo, da je Litostroj, čeprav iz uvoza, vendarle dobavil za omenjeno opekarno 2 avtomatski odrezalni mizi tipa capoletti in ga je zato vodstvo opekarne v Kupjaku tudi povabilo na otvoritev kot enega izmed dobaviteljev. Res pa je, da pri sami izvedbi projekta nismo sodelovali. Toliko resnici na ljubo. Konstrukciono biro gradjevin-ske industrije v Zagrebu iz povzetka nikakor nismo namerno izpustili; izpuščen je bil namreč že v originalni objavi »IT-Novin«, od koder smo vest povzeli. Uredništvo

Kredit za nove HE

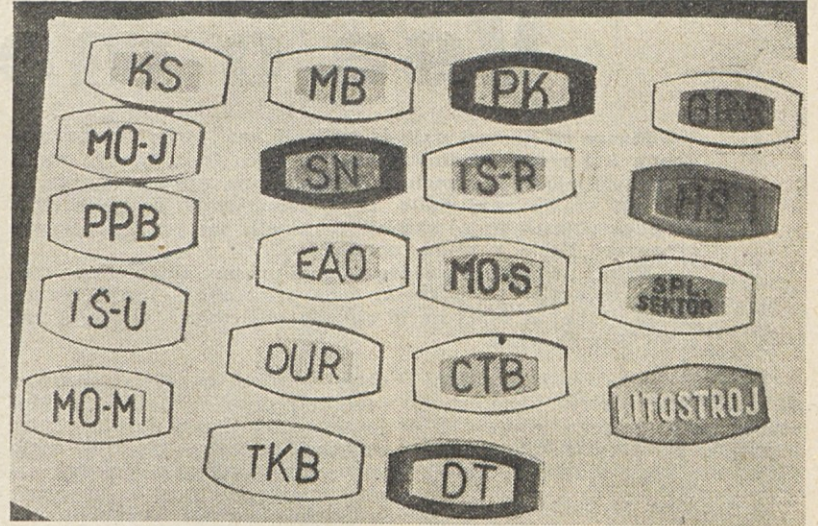
Pred kratkim je UO Zvezne investicijske banke v Beogradu odobrila gradnjo hidrocentrale Srednja Drava I. Za gradnjo bodo predvidoma porabili 19 milijard 800 milijonov dinarjev, njena instalirana moč bo 133 mgW, povprečna letna proizvodnja električne energije pa bo 680 milijonov kWh. Hidrocentrala bo pretočno-kanalskega sistema, strojnice pa bodo zgradili v Slovenji vasi na Dravskem polju. Njeno električno energijo bosta izkoriščali predvsem tovarna dušika v Rušah ter tovarna glinice in aluminija v Kidričevem.

Hkrati so bili odobreni krediti za gradnjo hidroelektrarn Rama (160 megavatov), Špilje (66 mgW), Tikveš (48 mgW), Podpeč (36 mgW) in Reka (36 mgW).

Vse te HE bodo dajale skupno 1,8 milijarde kWh električne energije v srednje sušnih letih. Rok za redno obratovanje je za vse te objekte najpозnejše do konca 1967.

Sestanek predstavnikov informativnih služb

V ponedeljek, 6. januarja, se je pri Strojni tovarni v Trbovljah sešla komisija za informacije kolektivov pri koordinacijski komisiji za družbeno-upravno sodelovanje med STT, Metalno in Litostrojem. Pogovorili so se med drugim tudi o publikaciji, ki jo za vse tri kolektive pripravlja STT. Prihodnji sestanek komisije bo v prvi polovici februarja v Mariboru.

Oddelek HTV bo v naslednjih tednih med vse litostrojčane razdelil okusno izdelane značke, ki jih bodo morali nositi vsi člani kolektiva. Značke so izdelane v različnih barvah

Nova naročila

Pred dnevi smo prejeli naročilo za izdelavo treh vertikalnih Francisovih turbin, treh loput in enega

električnega mostnega tekalnega žerjava za HE Van Engil v Turčiji.

Prejšnji mesec smo prejeli naročilo za dve loputi, namenjeni HE Koyuna v Indiji. Loputi naj bi bili težki okrog 100 ton.

Prav tako smo dobili naročilo za loputo za HE El Salto v Mehiki, težko 25.575 kg.

Pri nas so tudi naročili tri Francisove turbine, tri lopute in električni mostni tekalni žerjav za HE Cagcag iz Turčije. Objekti so težki skupaj 180 ton.

Žerjavi, črpalke

Dne 14. decembra smo poslali železarni Jesenice električni tekalni žerjav 75/32 t x 26 m.

Dne 19. decembra smo odpremili podjetju Mašinoimport v Moskvi 20 viličarjev, težkih 195 tisoč 500 kg.

Dne 19. decembra smo poslali naročniku v Pulo dve avtodvigali, težki skupaj 36.864 kg.

Dne 24. decembra smo odpremili strojne dele za cementarno Asam v Cherapundiji v Indiji, težke 135 tisoč kg.

V dneh 4. in 5. januarja smo poslali železarni Nikšič 4 električne tekalne žerjave v skupni teži 131.380 kg. Zaradi preobsežnih di-

S tem v zvezi se je čez nekaj dni oglašil v Litostroju tudi predstavnik STT iz Trbovelj in se seznanil z delom splošne propagandne službe.

Skupna publikacija treh podjetij

V decembru preteklega leta je podjetje Metalna iz Maribora izdalo posebno publikacijo z naslo-

menzij teh žerjavov smo jih morali poslati namesto po običajni poti, preko pristanišč Reke in Bara v železarno Nikšič.

Vest v enem stavku

V prvi polovici decembra je odpotovala v Bukarešto jugoslovanska delegacija pod vodstvom zveznega sekretarja za industrijo Vilka Hafnerja, ki bo s pristojnimi romunskimi strokovnjaki proučila možnosti industrijske kooperacije in specializacije na področju strojne industrije, črne in barvne metalurgije ter kemične industrije.

vom »Naša tovarna«, pri kateri so sodelovali delovni kolektivi Metalne iz Maribora, STT Trbovlje ter Litostroja. Precejšen del publikacije zavzema članek »Nekaj misli o merjenju rezultatov skrajšanega delovnega časa v Litostroju«. V članku je naglašeno, da je gospodarska organizacija, ki se odloči za eksperimentalni skrajšan tedenski delovni čas, odgovorna pred družbo, da niso rezultati zaradi skrajšanega delovnega tednika slabši, kot bi bili pri 48-urnem tedniku.

Investicije v BiH

Letošnje industrijske naložbe v BiH bodo za približno 43 milijard din ali za okoli tretjino večje od lanskih. Največ teh sredstev bodo porabili za nadaljnji razvoj industrije, predvsem za graditev velikih industrijskih objektov, ki bodo zagotavljali hitrejši razvoj celotnega gospodarstva. Med te objekte spadajo: razširitev železarne v Zenici, razširitev rudnika v Varešu itd. Nadaljevali bodo tudi v gradnjo HE Trebišnjica, ki je ena največjih v naši državi, grade pa jo že več let. V letu 1964 naj bi ta elektrarna dala prve kilovate električne energije. V bližini Jablanice pa bodo začeli graditi HC na Rami, v načrtu pa imajo tudi gradnjo termoelektrarne v Lukavcu.

Nov plavž v železarni Vareš

Podjetje Metalna iz Maribora je dogradilo plavž za železarno Vareš v rekordnem času, v treh mesecih. Z delom so končali mesec dni pred rokom ter skupaj s kooperanti opravičili zaupanje investitorja. Vrednost objekta znaša milijardo din. V plavž so vgradili 2000 ton betona in 1000 ton jeklenih konstrukcij. Ta plavž šteje s svojo maksimalno proizvodnjo 250 ton surovega železa na dan, med naše največje plavže, takoj za zeniškimi.

NAROBE SLIKA

V prejšnji številki našega lista smo na 5. strani objavili med člankom Zdravje za žerjaviste, skico rekonstruirane kabine na žerjavu. Zaradi tiskarske napake je ta slika obrnjena narobe.

Mladinska delegacija iz Beograda, ki je obiskala Litostroj

Moderna opekarna v Sloveniji

Naša opekarska podjetja so še do pred kratkim pridobivala opeko na zastarel in neekonomičen način. Da bi povečala proizvodnjo in olajšala izredno težko fizično delo svojih delavcev, so se nekatere naše opekarske lotile rekonstrukcije svojih naprav.

Eden največjih zadržkov pri modernizaciji proizvodnje je izredno težaven in neurejen notranji transport opeke. Delavci morajo svoje delo opravljati ročno,

z vozički in opeko, nato v prahu in pri zvišani temperaturi tudi razkladati in vlagati ročno v komore.

Za rešitev mehaniziranega notranjega transporta potrebujejo opekarske ustrezne viličarje. Prva specialna vozila bodo Goriške opekarske uvozile iz Italije, nato pa bodo po vsej verjetnosti prišli do veljave tudi že v tujini renomirani litostrojki viličarji.

Vse o menzi...

Menze so povsod najbolj priljubljena tarča opazk, podobno kot recimo tramvaj, vreme, tašča ipd. Uprave menz se pritožujejo čez abonente, ti bentijo na upravo. Morda bi bilo pa včasih vsaj malo manj zabavljanja, če bi se drug drugega poznali in se skušali razumeti, saj pravi francoski pregovor: Kdor razume, oprost.

Nekaj podobnega se dogaja tudi pri nas. Imamo lepo moderno delavsko restavracijo, toda pripombe dežujejo z vseh strani. Zakaj si torej ne bi odkrito pogledali v oči in si natočili čistega vina!

Oglasili smo se pri Janku Fondu, modelnem mizarju, ki je predsednik potrošniškega sveta v litostrojki restavraciji, in ga prosili za mnenje o sedanjem stanju.

Kakšne so naloge novo ustanovljenega potrošniškega sveta za delavsko restavracijo Litostroja?

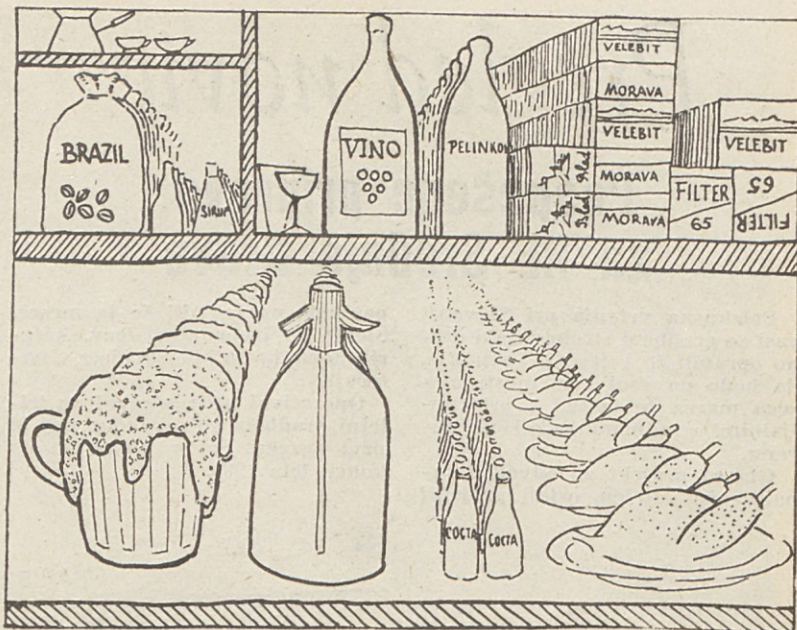
Ker je bil Svet ponovno poklican v življenje šele pred dobrim mesecem, si šele oblikujemo podobo o naših nalogah. Veliko je problemov, nejasnosti in težav in sem prepričan, da jih bomo lahko reševali in rešili, če bo z obeh strani dovolj dobre volje. Nismo za obravnavanje nekih zgolj osebnih, individualnih želja, smo

Osebjem pre malo hitro pospravljajo pladnje z miz, ko abonenti odidejo od mize. Zgodi se, da prideš zvečer v menzo in je le še malo gostov za mizami, pa vendar nimaš kam sedeti, ker je na mizah še polno pladnjev. Nismo prepričani, da je kategorizacija osebja v menzi pravilno izvedena, oz. če je vsak uslužbenec v menzi res sposoben opravljati zaupano delo. Na splošno rečeno ne moremo trditi, da je vse v popolnem skladu z načeli o kulturni postrežbi, zlasti pa moramo reči, da postopek pri izdajanju hrane ne teče gladko.

Zdi se mi, da je vprašanje cene še vedno najbolj pereče.

O tem žal nimamo jasne podoobe. Vse dokumentacije ne moremo pregledati v petih minutah, ven je pa ne moremo dobiti. Ne vemo, kdo plača regres, ki ga

tovarna priznava domačim gostom. Osebjem in ostala režija je najbrž tudi na plačilnem seznamu tovarne. Cena bi morala biti formirana iz dejanskih stroškov. V resnici pa so cene vsaj toliko visoke, če ne še višje, kot v javnih gostinskih lokalih. Cene za prehrano v delavski restavraciji bi morale biti delavske, dostopne vsakemu našemu delavcu. Zanima nas, kakšne dotacije uživa litostrojka menza, oziroma s kakšnim dobičkom dela. Vendar po našem mnenju delavska menza sploh ne bi smela gledati na dobiček, ampak bi morala biti cena strogo realna oziroma enaka nabavnim stroškom. Po drugi strani pa je res, da so tople malice v tovarni poceni in izdatne. Dobro bi bilo tudi doseči sporazum z vodstvom menze glede vprašanja, za kakšne namene se lahko menza uporablja. Morda bi poskušali vprašati za mnenje abonente z nekakšno anketo. Razumemo sicer, da se moti normalno obratovanje in da se pojavijo dodatni stroški pri čiščenju, ampak končno imajo delavci Litostroja v menzi edini razpoložljivi večji prostor za kakšne večje prireditve in končno: če je menza naša, naj služi nam.

Naj ob zaključku samo še povem, da naš potrošniški svet iskreno želi prispevati svoj delež k izboljšanju razmer v naši restavraciji in k približanju cen našim zmogljivostim in potrebam. Vse v okviru danih in še neizkoriščenih možnosti, saj ne segamo po nemogočem.

Potrošniškemu svetu tudi mi iskreno želimo, da bi pogumno zastavil delo in ga

uspešno opravljal. Prepričani smo, da ne bo izdihnil kot že toliko podobnih svetov pred njim, saj bi morali na pokopališču odpreti poseben zelo velik oddelek, če bi hoteli najti prostor za grobove vseh tistih potrošniških svetov, ki so bili ta leta porojeni in so zapustili ta naš čudni svet, ko so komaj do bro zavekali.

... in še druga plat zvona

Zelo mi je všeč, da je ustanovljen svet abonentov in da bomo odslej skupaj delali. Pozdravljam ukrep sindikalne podružnice. Vsa nerazčiščena vprašanja in celotno problematiko bomo tako lažje reševali. V restavraciji se borimo z mnogimi težavami: materialnimi finančnimi in kadrovskimi, in zato pride do kakih spodrsrlajev in naši abonenti pač nanje reagirajo. Če se pa na primer pojavi napaka v proizvodnji, nastane pri tem izmet. Ta je nem in ne more protestirati.

Draga hrana

Če kdo zasluži 25.000 din na mesec, je zanj seveda hrana draga, ampak tega vprašanja ne moremo tu rešiti. V resnici pa je hrana poceni in celo pod ceno, saj je izkazalo III. tromesečje izgubo 1.932.610 din. Vzemimo za primer samo eno standardno kosilo, kjer stane juha 25 din, mesna jed s prilogo 150, solata 40, dva kosa kruha 10 in pecivo 40 din. To znese 265 din, oz. z odštetim regresom 212 din. Za ta denar pač drugod ne bomo dobili enakovrednega kosila. Vzemimo še primer zemlje, ki jih navajate: nabavna cena je 10 din, z regresom jo dobi delavec za 12 din,

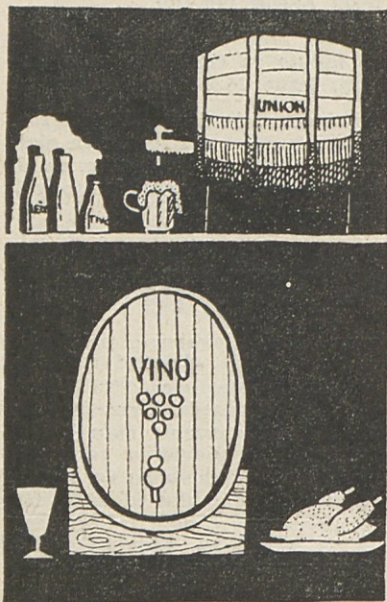
Besedo ima Anton Robežnik, vodja delavske restavracije

javitvi tudi določene težave. Občutno nam manjka kvalificiranega kadra, zlasti za v jedilnico, ker ljudje zaradi vabljuje napitnine bežijo v gostinstvo. Težave nastajajo tudi z različnimi vrstami odsotnosti. Lani smo imeli 2.978 dni izostankov, od tega 1.151 dni bolezenskih dopustov, 334 dni porodniških dopustov. Delo v restavraciji pa mora teči nemoteno naprej.

Žal nam je, da posameznih jedil kdaj zmanjka, ampak to je pri samopostrežnih restavracijah negibno. Če imamo na izbiro pet do sedem vrst kosil, jih pač ne moremo vseh pripraviti v tolikem številu, da nobenega ne bi zmanjkalo, sicer bi po kosilu lahko ostali polni lonci kake hrane.

Papirnata prtička dobi vsak po dva, več jih pač ne moremo nuditi, ker nas vsak tudi stane po nekaj dinarjev. Zadnjič jih je neka oseba vzela kar 12.

Posebno poglavje so tatvine. Ali boste verjeli, da nam je iz restavracije v prvih 9 mesecih zmanjkalo 251 kavčnih žličk, 66 velikih žlic, 81 nožev, 15 desertnih nožev in 56 desertnih vilic. Iz obratnih bifejev pa še 222 aluminijastih žlic in 217 kavčnih žličk, da o razbitih steklenini niti ne govorimo.

za reševanje vprašanj, ki zadevajo koristi vseh abonentov. Člani Sveta se želimo čim bolj seznaniti z načinom in s težavami pri nabavi hrane, želeli bi dobiti natančen vpogled v strukturo cen, v način financiranja menze. Mi abonenti nismo samo koristniki menze, ampak smo jo večinoma tudi sami pomagali graditi s prostovoljnimi delom in nam je zato dvakrat toliko do tega, da bi menza poslovala v zadovoljstvo nas vseh. Imamo najresnejši namen delati in želimo samo, da bi bili naši predlogi vzeti na znanje in upoštevani. Problemov je veliko in dela prav gotovo ne bo zmanjkalo.

Slišijo se pritožbe, da je hrana predraga, količinsko nezadostna in pre malo pestra.

Zdi se mi res, da je kalorično pre malo izdatna. Kdor trdo dela osem ur, mora imeti dobro kosilo; to stane pri nas blizu 300 din. Jaz sam si privoščim kosilo za 250 din in moram reči, da se ne najem do sitega. Zgodilo se je že tudi, da je bilo meso staro in je dišalo. Zemlje po 15 din so predrage, saj stanejo v pekarijah le 10 din. Zemlje, ki jih dostavljajo v fabriko za malico, so stare. Meso se količinsko neenakomerno porazdeljuje — nekdo dobi samo kost, drugi samo meso, neka vrsta hrane se preveč ponavlja. Včasih se nam zdi, kot bi ponujali le eno vrsto hrane. Če pa želiš kaj drugega, te tam zadaj ne slišijo, ali pa nočejo slišati.

Ali so še kakšne druge podobne pripombe?

Pulti so prenizki in se z osebjem onkraj pulta ne moremo zmeniti, kaj bi radi. Tam pri blagajni ni obešen velik stenski cenik in tako nikoli ne veš, če so ti prav zaračunali, oziroma včasih šele kasneje ugotoviš, da so ti preveč zaračunali. Ko primeš pladenj, ti ostanejo roke umazane, vzeti pa smeš samo eno servieto, oziroma moraš drugo plačati, če jo želiš. Tudi sicer se glede čistoče ne bi mogli vedno pohvaliti.

na izbiro »a la carte«. To pa pomeni podražitev hrane in podaljševanje časa, ki je potreben za postrežbo; zaradi česar je lahko postreženih le 4-5 abonentov na minuto.

ZAKLJUČNE PRIPOMBE

Na kraju še enkrat povzamem glavne argumente. Žal nam je, da je hrana draga, ampak to je posledica čistih ekonomskih faktorjev, saj nam regresa nihče ne vrača. Cenene malice nas močno obremenjujejo. Vedno sem pripravljen dati na razpolago vse podatke, ki vplivajo na strukturo cene. Vsakršne nepravilnosti, ki se pojavljajo, energično preganjam. Če pa ni pritožbe, če ne zvem zanje, ne morem ukrepati. Imamo težave s kadrom, žal pa tudi z abonenti. Prav bi bilo, če bi se med seboj bolj spoznali in tako tudi bolje razumeli. Zavedamo se, da je prehrana v delavski restavraciji zelo važno in delikatno vprašanje in mu zato posvečamo vso dolžno pozornost. Poudariti pa moram, da s tem še daleč nismo izrpnali vse problematike in da bi se dalo in moralo o teh stvareh še več pomeniti.

KULTURNA POSTREŽBA IN HIGIENA

Naša restavracija je samopostrežne vrste in je torej higiena vsaj delno odvisna od samih abonentov. Sledovi pladnjev ostajajo zato, ker se pri pomivanju na liniji drgne aluminij ob aluminij. Res je tudi, da vsi naši uslužbenici še niso večji ravnarji s pralnim strojem. Svoj kader moramo neprestano učiti in vzgajati. Vendar vam zagotavljam, da posvečamo čistoči največjo pozornost in smo v tem oziru doživeli od zunanjih gostov že zelo laskava priznanja. Poleg tega pa imamo sanitarno inšpekcijo tako rekoč vsak dan v hiši. Kljub temu se pa kajpak lahko zgodi, da pride v tem smislu kdaj do kakšnih pomanjkljivosti.

SOBOTNI VEČERI

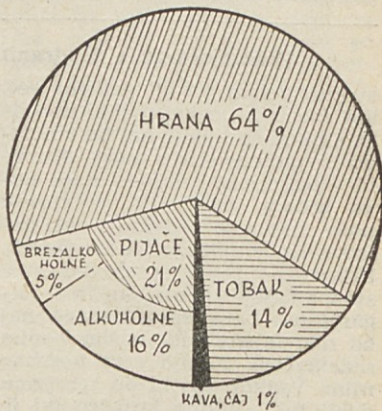
Moram reči, da nisem navdušen za sobotne prireditve v restavraciji. Ni reda, pri prenašanju se poskušujejo stoli in nastanejo stroški za čiščenje. Pri denarju pa se končno vse zatakne.

POGLED V OZADJE

Restavracija posluje strogo po predpisih in sme podjetje plačevati energijo, kurjavo, obresti in amortizacijo iz svojih materialnih stroškov. Vsi ostali stroški, to je hrana, drobni inventar, ostali stroški poslovanja in osebni dohodki pa morajo biti uračunani v ceno hrane. V tem pogledu nas tudi komisija družbene kontrole ob zaključnem računu strogo kontrolira.

Po prvem načrtu je bilo predvideno, da bo nudila restavracija samo po dva obroka dnevno, kasneje pa je Delavski svet razširil program samopostrežbe na 5 do 7 različnih menujev. Na minuto naj bi postregli 7-9 oseb.

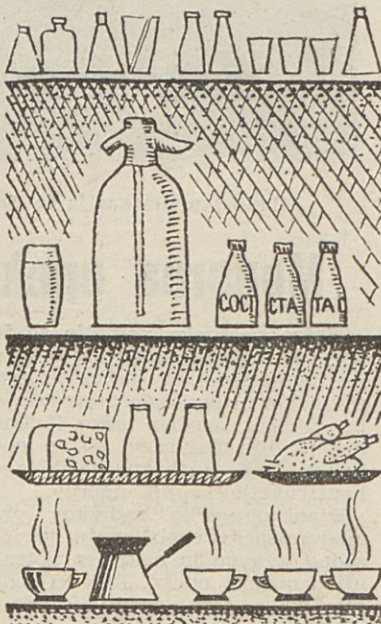
Abonenti pa želijo sedaj na liniji kar najširšo izbiro, kar praktično pomeni opuščanje samopostrežnega načela in se prehaja že

V letu 1963 se je pojedlo in popilo v restavraciji Litostroja

	litrov	din
piva	74.265	13.344.000
vina	25.521	8.241.000
žganja	6.478	4.117.000
drugih žganih		
pijač	6.785	5.146.000
sirupov	8.277	3.504.000
vita soka	6.293	1.535.000
kockete	27.302	3.758.000
kisle vode	32.004	1.802.000
skupaj	187.225	41.447.000

za hrano pa je bilo plačanih 127.203.000 za kavo, čaj 3.115.000 za tobačne izdelke 27.436.000. Razen tega so po obratih razdelili za brezplačne obroke 149.404 litrov mleka in 73.543 litrov kave.

Člani TK o prihodnjih nalogah

Ob izvolitvi novega tovarniškega komiteja ZK smo poiskali nekatere člane novega TK ZKS Litostroja in jim zastavili dvoje vprašanj:

1. Kakšne so po vašem mnenju glavne naloge novega tovarniškega komiteja?
2. Kaj mislite vi osebno prispevati k boljšemu delu v komiteju?

inž. FRANC PENTEK — novi sekretar TK ZKS

Perspektivni letni proizvodni plani podjetja zahtevajo od celotnega kolektiva povečanje proizvodnje. Glavna naloga vseh organov podjetja je zato ustvariti realne pogoje za to povečanje proizvodnje, kar v nadaljevanju pomeni, da je za dosego teh planov nujno potrebno povečati produktivnost dela na vseh delovnih mestih (nujno je potrebno n. pr. uvajati tipizacijo in standardizacijo proizvodov v projekcijskih birojih in modernizirati proizvodnjo v proizvodnih obratih). Modernizacija proizvodnje pa je možna le z uvajanjem sodobne tehnologije v proizvodne obrate. Prav zaradi tega pa je glavna naloga vseh članov ZK, še posebej pa naloga članov ZK v vseh organih podjetja, povečati skrb in borbo za večjo produktivnost dela. TK bo temu problemu tudi v bodoče posvečal posebno pozornost. Uvajanje novih elementov dela v proizvodne obrate v zvezi z modernizacijo proizvodnje, ustanavljanje novih služb (plansko-terminalske službe, organizacijski oddelek itd.) ni lahko delo, zato pa je zahteva, da morajo biti na tem področju dela koncepti jasni in stališča enotna za ves vodilni kader, toliko bolj utemeljena.

V minuli mandatni dobi se je izkazala lastna večerna politična

vedno primanjkuje strokovnega kadra, zato bo moral komitej med drugim skrbeti tudi za pravilno kadrovsko politiko. Ko že govorim o kadrih, moram omeniti, da

si bomo prizadevali vključiti tudi več mladine v vrste ZK. In ne nazadnje se bo naš najvišji politični organ zavzemal za pravilno delitev sredstev na sklade in osebne dohodke. Pri vsem svojem delu pa bo moral sodelovati z upravo podjetja, če bo hotel doseči popolne uspehe.

2. Osebno mislim delati največ za uveljavljanje pravic samoupravnih organov. Razen tega pa se bom po lastnih močeh trudil za izpolnitev plana, pa ne samo s fizičnim delom, ampak tudi s svojimi nasveti, kjer bodo pač potrebni.

inž. ALEKSANDER KVEDER — TS

1. Menim, da so naloge naše proizvodnje in vsega, kar je z njo povezano, osnovna naloga tovarniškega komiteja ZK. V tem pogledu je tudi letna konferenca ZK, katere geslo je bilo »modernizirati proizvodnjo«, zelo dobro začrtala pot in naloge novemu komiteju. To pa pomeni boljše planirati in terminirati proizvodnjo, izpopolniti tehnologijo in jo prilagoditi naši raznoliki proizvodnji, še bolj izkoriščati kapacitete in delovni čas za boljšo organizacijo priprave dela, dvigniti kvaliteto, pridobiti potreben kader in ga ustaliti, razširiti stimulatívno nagrajevanje itd. Lahko bi kdo dejal, da so to naloge, s katerimi naj se ukvarja naša uprava in ostala vodstva. Izkušnje pa kažejo, da je lažje uvajati nove načine dela zaradi objektivnih vzrokov in težav kot pa zaradi sub-

ko se želi opravičiti neorganiziranost dela, kot da taka proizvodnja ne more biti organizirana, čeprav na poseben način.

2. Želel bi, da bi bilo moje sodelovanje v novem komiteju koristno predvsem na zgoraj omenjenih področjih.

PETER ŽOHAR — Metalurški obrati I.

1. Prva naloga naše politične organizacije je, da pomaga realizirati proizvodni plan, ki ni majhen. Zato bi bilo potrebno pospešiti stanovanjsko gradnjo, kajti približno 400 ljudi težko čaka na primerna stanovanja. Razen tega se bo moral komitej zavzeti za to, da bo tovarna namenila več sredstev za vzgojo kadrov. V zvezi s tem bi lahko povečali število štipendistov, oziroma omo-

gočili študij ljudem iz same tovarne. Novi komitej bo moral obravnavati tudi vzroke velike fluktuacije delovne sile, zlasti v metalurških obratih, kjer so delovni pogoji zelo slabi. Da bi delavce zadržali v teh obratih, bi bilo potrebno povečati stalnostni ali pa težavnostni dodatek.

2. S problemi metalurških obratov bom seznanjal komitej, na katerega sestanke bom redno prihajal. Nato pa bom tam sprejel sklepe prenašal na svojo osnovno organizacijo.

MIHAEL PREMŠ — SM

1. Glavna naloga novega komiteja mora biti, da pomaga postaviti proizvodnjo na tako višino, da bodo tudi osebni dohodki zadovoljivi. Kajti z zvišanjem proizvodnje se bo zvišali tudi

predpostavljene, temveč tudi med samimi delavci.

2. Kaj bom osebno prispeval za boljše delo v komiteju, bi sedaj še težko odgovoril. Povem naj le, da bom na razpolago slehernemu, ki bi me prosil za nasvet.

MARTIN EINHAUSER — Pločevinarna in kovačija

1. V komitej sem letos prvič izvoljen, zato nisem še tako seznanjen z delom. Mislim pa, da je izvajanje sklepov letne konference najvažnejša naloga. Po mojem mnenju bo moral komitej pomagati tudi pri reševanju proizvodnih problemov, kajti naloga vseh nas je ustvariti čim večji dohodek. Razen tega bo treba skrbeti za politično izpopolnjevanje članstva ZK.

2. Osebno mislim seznanjati odgovorne forume s hudimi raz-

standard slehernega Litostroja. Nadalje bo moral novi komitej zastopati tovarno kot celoto in ne posamezno enoto, ker bi tako lahko prišlo do nesoglasja. Probleme pa, ki bi nastajali v tovarni, naj bi reševala uprava sama, komitej bi le spremljal to problematiko in predlagal izboljšave preko svojih članov.

2. Zavzemati se mislim za izvajanje sklepov komiteja v osnovnih organizacijah in pravilno koordinacijo med tovarniškimi komitejem ZK in podobnimi institucijami v občinskem in okrajnem merilu.

MIHA ŽILAVEC — Modelna mizarna

1. Glede na skrajšani delovni čas si bo novi komitej še posebno prizadeval, da bo letni plan dosežen. Za to bo potrebno vsako morebitno težavo, ki bi nastala med letom, čimprej odpraviti. Novi komitej bo moral tudi razmišljati, kako povečati in poživiti delo komisij pri obratnih delavskih svetih ekonomskih enot, kajti pri tem nastaja vprašanje, ali le-te res nimajo dela ali pa je še vedno vse delo preveč centralizirano. Ena važnih nalog novega komiteja bo vpliv na odnose ne samo med delavci in njihovimi

merami dela v pločevinarni in zagovarjati nujno potrebo po gradnji nove pločevinarne. Saj tovarna dobiva redno nova in vedno večja naročila za najrazličnejše izdelke, ki zahtevajo tudi večje proizvodne obrate. V teh bi lahko dosegli večjo storilnost, hkrati pa bi preprečili preveliko fluktuacijo, zlasti srednjega strokovnega kadra, ki odhaja prav zaradi slabih razmer pri delu. Razen tega pa mislim v proizvodnem smislu delati za pravilno koordinacijo med ekonomskimi enotami.

SPREJEM MLADINCEV V ZMS

Sredi novembra je bila v IC Litostroja svečanost s kulturnim programom, namenjena sprejemu triindvajsetih članov v ZMS. Sprejem novih članov je bil toliko bolj svečan, ker smo čez nekaj dni tudi slavili 20-letnico zgodovinskega zasedanja AVNOJ.

O zgodovini in razvoju mladinskega gibanja ter o bodočih nalogah novospregletih članov je spregovoril predsednik TK Janko Babič. Hkrati je mladincem posredoval nekaj zelo koristnih napotkov za bodoče delo in utrjevanje njihovega aktiva v IC, ki je vsa leta najboljši v podjetju.

šola kot zelo uspešna metoda politično-ideološkega izobraževanja članov ZK. Tudi v bodoče mislimo zato izkoristiti tak način dela političnega izobraževanja naših članov ZK in v ta namen organizirati v bližnji bodočnosti seminar lastne politične večerne šole.

Več skrbi bo treba posvetiti sprejemanju novih članov v vrste ZK. Verjamem, da je v vrstah samoupravnih organov, v sindikalni in mladinski organizaciji nekaj delavnih in zavednih članov kolektiva, ki jih je vredno vključiti v vrste ZK. Do takih tovarišev nismo imeli vedno dovolj poslušnosti, zato je treba na področju kadrovanja novih članov ZK v bodoče storiti več in sistematično delati. OO ZK naj pristopijo k takim članom kolektiva ter z osebnimi stiki ugotovijo, če so pripravljeni sprejeti članstvo ZK.

FRANC ČERNIVEC — metalurški obrati

1. Osnovna in najvažnejša naloga komiteja naj bi bila skrb za izpolnitev proizvodnega programa. V zvezi s tem je potrebno nenehno opazovanje proizvodnje, kajti takoj ko bi nastale na določenem delovnem mestu težave, bi moral komitej priskočiti na pomoč. Znano je, da Litostroju še

ektivnih ovir stare konzervativne ali obrtniške miselnosti. Preveč pogosto se individualnost naše proizvodnje poudarja takrat,

Vzgoja za življenje

Za predavanja z naslovom Šola za življenje smo se v Litostroju odločili že leta 1961. Predavatelj nam je posredovala Delavska univerza Ljubljana-Siška, za nekatere teme pa smo sestavili predavanja sami. Finančna sredstva za predavanja je prispeval TK ZMS.

Že od vsega začetka je bilo za to šolo med mladino precejšnje zanimanje, vendar je mnogi niso

VEČ SODELOVANJA

Mladinci SN so imeli pred kratkim strokovno ekskurzijo v Jugoturbino v Karlovcu. Tam so si ogledali vse oddelke, še posebej pa so se zanimali za izdelavo visokotlačnih parnih turbin in izdelavo Dieslovih motorjev.

ogli redno obiskovati, ker so preveč oddaljeni od tovarne.

V letošnjem letu se mladinci v Šoli za življenje srečajo z nekaterimi novimi temami, ki bolj ustrezajo osnovnim potrebam po družbeni, etični in deloma zdravstveni vzgoji mladine.

Vsebina novih programov pa bo nudila mladini izbor tematike, ki je mlademu človeku potrebna. Ta zajema osnovno tematiko, ki je namenjena mladini v proizvodnji. Gradivo je razdeljeno v naslednja poglavja: oblikovanje osebnosti, mladoletnik v družbi in v lastnem kolektivu, delo in prosti čas, odnosi med spoloma, oblikovanje svetovnega in življenjskega nazora itd. Drugi del Šole za življenje pa bo obsegal teme: Proizvajalci — upravljavci v delovni organizaciji, občani v komuni in širši družbeni skupnosti in svet, v katerem živimo.

S takim programom bo šola dosegla svoj izobraževalni in vzgojni namen med mladimi proizvajalci, ki se zelo zanimajo za predavanja. Predavanje traja po 2 šolski uri. Tu je potrebno še omeniti filme, ekskurzije in druge dopolnilne oblike.

Šola za življenje mora izobraževati mladino, formirati njen odnos in pogled ter jo usposablja za družbeno življenje. Ker je obisk šole prostovoljen in imajo kljub relativno kratkemu časovnemu obsegu obširne naloge, je posvečena vsa pozornost metodi dela. Predavanja bodo dvakrat tedensko. Vodja šole je Mira Zakrajšek. Teme posameznih predavanj bodo vedno znova navduševale slušatelje in smo prepričani, da bo pridobljeno znanje vsako v življenju lahko resnično izkoristil.

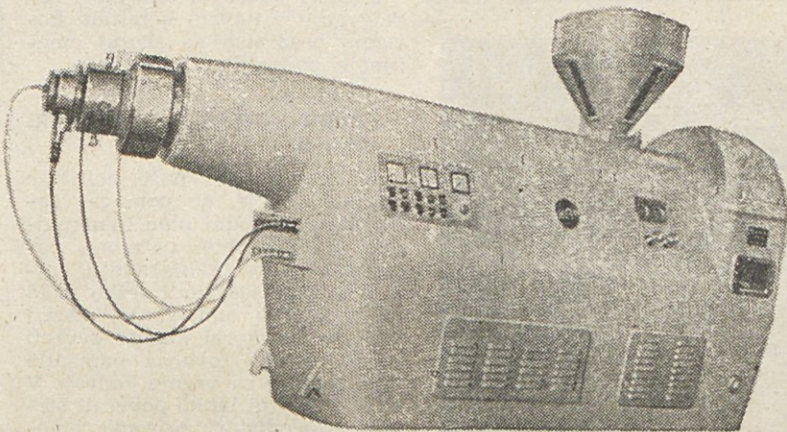
Mi in proizvodnja plastičnih mas

Na mednarodnem sejmu plastike, ki je bil v Düsseldorfu (Fachmesse KUNSTSTOFFE) od 12. do 20. oktobra 1963, so prikazali razvoj in praktično uporabo plastičnih mas na področju industrije in predmetov široke potrošnje. Sejem je hkrati sistematično prikazoval tehnologijo in asortiment proizvodnje surovin, strojev za predelavo teh in izbiro asortimenta proizvodov za vse vrste industrije (elektroindustrija, papirna, tekstilna, letalstvo, avtomobilizem, gradbeništvo, do artiklov široke potrošnje). Prikazan je bil tudi način preizkušanja izdelkov (laboratorijski in praktični) pod najtežjimi pogoji.

Večina strojev je bila v obratovanju. Z njimi so demonstrirali tehnološki proces predelave ter oblikovanja. Organizirano in sistematično urejen sejem ni prikazoval samo kramarstva, temveč dobo plastike, če jo smemo tako imenovati. Če bežno pogledamo v preteklost, se lahko pričamo, da je to mlada veja, ki se mora zahvaliti za svoj obstoj prav razvoju kemijske znanosti in uporabne kemijske tehnologije v industriji. Spomnimo se Baekelanda, ki je v začetku tega stoletja odkril in razvil proces izdelave bakelita iz fenolnih smol. Le-ti so osnova duroplastov ali pa tako imenovanih termoplastičnih mas in tvorijo danes enega glavnih, nenadomestljivih izolacijskih materialov v epohalnem razvoju elektroindustrije. Prav tako ima velik pomen odkritje in uporaba materialov na poliesterski in polietilenski osnovi (polistiroil in druga trgovska imena) ter PVC, ki je kratica za polivinil klorid. To so danes glavni predstavniki skupine termoplastičnih mas. Te pa so glavni material za izdelavo artiklov široke potrošnje, medtem ko so termoplastične mase uporabne za izdelavo tehničnih predmetov. Ta velika izbira materialov z dobrimi lastnostmi daje idealne možnosti industrijski proizvodnji predelovalne industrije. Velika izbira materialov nudi veliko možnosti oblikovanja, za kar so potrebni raznoteri stroji in naprave. Tako lahko razlikujemo dve razvojni poti, ki se medsebojno dopolnjujeta. Prva osvaja in dopolnjuje tehnološke procese za proizvodnjo materialov — surovin, druga pa predelavo le-teh v končne proizvode. Ta hitri razvoj, ki se je zlasti stopnjeval po drugi svetovni vojni, je prišel iz Amerike in je zajel zahodnoevropske države — Anglija, Italija, Francija, Nemčija — in se širi proti vzhodu in s tem v zvezi tudi proizvodnja strojev za predelavo plastičnih mas. Tako velik razmah, ki ga je danes ta veja že dosegla, je privedel vse večje nemške firme čisto tega, da so preusmerile ali dopolnile osnovni program prav s proizvodnjo strojev za predelavo plastičnih mas. Tako na primer Mannesmann, ki ga poznamo kot proizvajalca jeklenih brezšivnih cevi, izdeluje danes horizontalne stiskalnice za brizgano vlijanje in ekstrudorje za izdelavo cevi iz plastike, ki služijo za namakalne sisteme in melioracijo v tropskih rodnejih (Afrika, Azija). Enak dopolnilni program ima Krupp, ki proizvaja ekstrudorje velikih enot. V ilustraciji naj navedemo, da to niso majhni stroji, ker tehtajo posamezne enote do 200 ton.

Razen teh dveh poznanih firm je v Nemčiji še nešteto drugih proizvajalcev, ki proizvajajo stroje za predelavo termo in duroplastov kot na primer: Stübbe, Krauss, Eckert & Ziegler, Bipel, Busmann, Dieffenbacher, Hahn & Kolb, Becker van Hielen, Simplkamp; v Franciji Facon, v Angliji Peco, Vinsor, Daniels, v Italiji Triulzi, Gruber, Pagnoni in še nešteto manj poznanih proizvajalcev. Vse to veliko število proizvajalcev nam pove, kako velike so potrebe, oziroma kakšna je konjunktura na tem področju. Zanimivo je tudi, kako so vse te mlade firme na opisanem področju dosegle v kratkem času glede dovršenosti strojev in avtomatike zavidljive uspehe. Če pogledamo nemške, italijanske in sosednje proizvajalce, zasledimo, da so razvijali stroje na osnovi tehnologije predelave mas (za kar stroj uporabljamo), medtem ko so razvoje elementov, hidravlike in upravljanja prepustili specializiranim firmam. Tako imajo danes skoraj vsi stroji za brizgano ulivanje plastičnih mas Vikersovo hidravliko, medtem ko imajo vertikalne stiskalnice za oblikovanje

pločevine in duroplastov hidravlične elemente, sistem krmiljenja od firme Rexroth. Črpalke in črpalne agregate pa od firme Konstantin Rauch Hydromatic. Le izjemoma so razvile svojo hidravliko večje firme, kot na primer Mannesmann, Becker van Hielen. To nam nazorno kaže, da za uveljavitev na tržišču velja eno samo pravilo: osvojiti proizvod čim

Ekstrudor, proizvod firme Krupp

Nuklearne elektrarne v Sloveniji

Razvoj nuklearnih elektrarn (NE) je v svetu izredno hiter. Nekako pred sedmimi leti so pričeli graditi prve NE, danes pa že obratujejo take elektrarne v SZ, Veliki Britaniji, Italiji Franciji, ZDA in Kanadi. Gotovo je, da prve NE še ne morejo biti ekonomične in jih je treba imeti le kot poskus v velikem merilu, za kar je bilo treba plačati drago šolnino. Medtem ko moramo graditi HE ob izvoru energije in je cena termoenergije odvisna od oddaljenosti elektrarne od premogovnika, je lokacija NE neodvisna, seveda na tistih področjih, kjer so v primerjavi s konvencionalnimi oblikami energije najbolj rentabilne.

Zaradi različnih ekonomskih instrumentov in tečajnih razlik ne moremo primerjati cene električne energije iz NE v inozemstvu s ceno električne energije iz naših klasičnih elektrarn.

Da bi lahko utemeljili potrebo po gradnji NE, pogledajmo, kakšne so perspektivne potrebe po električni energiji in kolikšni so viri električne energije pri nas.

Do leta 1968 naj bi poraba električne energije v Sloveniji porasla letno za 8%, a do leta 1980 s porastom samo 5%. V drugih državah pa se poraba el. energije v 10 letih podvoji, 5% porast pa pomeni podvojitev šele po 14 letih.

Potrebe po električni energiji krijemo iz energetskih virov, ki so bodisi hidroenergija ali termoenergija. Tehnično izrabljene vodne sile znašajo več kot 9 milijard kWh letno v Sloveniji. Za kritje potreb termoelktrarn uporabljamo rjavi premog in lignit, ki ga je za sedaj še dovolj, saj ga je na razpolago za termoelktrarne (sedanje in še neizgrajene) 10.200 Tcal. (Tcal = 1 milijarda kcal). Če sedaj seštejemo še neizkoriščeno ekonomično izkoristljivo hidro in termoenergijo, dobimo 6 milijard kWh, to pa naj bi zadoščalo do leta 1979. Primanjkljaj električne energije lahko krijemo s prenosom energije iz drugih republik ali inozemstva.

Za izkoriščanje hidroenergije, ki predstavlja glavni vir električne energije, je karakteristično, da bodo investicijski stroški hitro rasli,

kar kaže, da bodo ceneni viri kmalu izčrpani. Ker pa tudi proizvodni stroški novih elektrarn v Sloveniji zelo rastejo, bo potrebno graditi NE prej, kot bi to zahtevala izkoriščenost drugih energet-

PRISLI

Radomir Zugič, Amalija Mastnak, Jožef Mrvar, Dragiša Stojič, Jože Bašelj, Jože Letnar, Miroslav Gornjakovič, Franc Pelc, Anton Ivanc, Franc Pugalj, Zdravko Rizmal, Andrej Pintar, Slavko Vidmar, Anton Znidaršič, Pavel Obersnel, Janez Drča, Jože Lešnjak, Franc Bokal, Milan Lipovec, Nada Armič, Alojz Mavec, Anton Drobnik, Nikola Sovilj, Franc Robič, Ivan Knavs, Janez Kaplan, Milan Matocič, Marija Podlipnik, Marko Mustar, Edvard Tekavčič, Jože Laslo, Savo Cankič, Anton Ponikvar, Džemal Dudakovič, Milivoj Vojinovič, Marija Lilar, Marija Kožuh, Jožefa Skreblin, Franc Topolovec, Viktorija Malenšek, Marija Suc, Anuša Zupanc, Ruža Covič, Sulejman Balič, Anton Paderčič, Franc Gale, Zuhdija Sarajlić, Franc Bezovnak, Anton Kreča, Mihael Ferme, Franc Semprimožnik, Jože Turk, Jože Rus, Milan Zupančič, Alojz Rogelj, Vitomir Gornjakovič, Benjamin Ramuš, Slobodan Firulović, Dimitrij Bodič, Stanislav Božič, Ivanka Končan, Franc Skopec, Stefan Priatelj, Milka Grabner, Danijel Novak, Ivan Tušar, Marija Volf.

ODSLI

Janko Potočnik, Janko Tetičkovič, Marija Keržič, Janez Tratnik, Anton Ceh, Anton Sopotnik, Cvetka Zevnik, Jožef Poljanec, Albin Knapič, Stanislav Kovič, Zora Svete, Marija Levnar, Janez Ermenc, Anton Kovačič, Boris Pavšek, Anton Rus, Avgust Levčič, Ignac Kaplan, Stanislav Papež, Feliks Blatnik, Franc Zajc, Marjan Košak, Jože Petrič, Husein Djogič, Alojz Kaplan, Jožef Avbelj, Božidar Gole, Aleksander Završnik, Trojan Stojanov, Ivan Knavs.

OJ, TA VOJAŠKI BOBEN

Strugar Ignac Konte nam je pisal iz Petrovca in pozdravlja kolege v ekonomski enoti DT.

Iz Travnika nam je pisal Ivan Vodeb. Uredništvu želi srečno in uspehov polno novo leto. Isto želi tudi črpaljarjem in ožjim kolegom.

Iz Slavonskega Broda se je oglasil Janez Paser in lepo pozdravlja svoje sodelavce iz PE PK.

Franc Volek, ki služi vojaški rok v Bjelovaru, pozdravlja mojstre in sodelavce na 12. polju obdelovalnice

hitreje in temeljito. To pa je mogoče samo s pravilno delitvijo dela v razvoju elementov hidravlike, sklopov in tehnologije.

Ves ta veliki razvoj na področju strojev, oblikovanja plastike in pločevine, ki se perspektivno veča pri nas kakor tudi v državah, s katerimi imamo dobre gospodarske odnose, daje Litostroju velike možnosti afirmacije tako na domačem kakor tudi na inozemskem trgu. Kot dokaz temu naj navedemo začetno obratovanje in dograditev velikega petrokemijskega giganta OKI v Zagrebu, katerega ogromne proizvodne kapacitete (20.000 ton na

leto) polietilena, polistirena, fenola in acetona bodo osnova za ves nadaljnji razvoj jugoslovanske predelovalne industrije plastike.

Na področju strojev za predelavo duroplastov in oblikovanja pločevine smo dosegli nekaj priznanj in uspehov, ki so nam prinesli nadaljnja naročila in zanimanje inozemskih kupecov za tovrstne proizvode. Seveda pa ta razvoj še ne sme biti dokončan in bi ga bilo potrebno razširiti na stroje za brizgano ulivanje termoplastov in ekstrudorje za izdelavo profiliranih artiklov. Ti stroji po svojem ustroju niso nič zahtevnejši od sedanjih in bi jih s pravilnim prijemom in zadolžitvijo posameznikov na konkretnih nalogah lahko v kratkem času razvili doma brez nakupa licenc. Nakup licenc bi nam onemogočil uporabo dosedanjih izkušenj in že razvitih elementov. To pa zato, ker ima vsak proizvajalec svoje principe in elemente. Pri lastnem razvoju in imamo pri izbiri elementov in hidravlike proste roke. Elemente lahko naročamo tam, kjer mislimo, da so po naši presoji za naše razmere najprimernejši. Na področju hidravlike pa imamo že lepe izkušnje in uspehe. Treba jih je le še nadalje razvijati, sistematsko urejati in tipizirati, kar naj bi bila osnova za nadaljnji razvoj funkcionalnosti in za uveljavitev skupinske tehnologije.

Naj omenimo, da je predviden v letu 1964 zagrebški pomladanski sejem plastike in embalaže, ki naj bi predstavljal poleg komercialnega efekta tudi tehnično manifestacijo razvoja in dosežkov jugoslovanske industrije v proizvodnji, predelavi in uporabi plastičnih mas ter strojev za njihovo predelavo. Na združenju plastičkarjev Jugoslavije je bilo določeno, da bo predstavljal Litostroju glavnega predstavnika jugoslovanskih proizvajalcev tovrstne opreme. Ker je ta dejavnost izgradnje kemične industrije tudi ena izmed osnovnih postavk poslovnega združenja SMELTA, ne smemo zanemariti in izrabiti zaupanja. Uspeh ali neuspeh naših proizvodov na sejmu plastike in embalaže bo vplival na naš perspektivni razvoj na področju te dejavnosti.

Udeleženci sejma

ZANIMA VAS ...

PRISLI

Radomir Zugič, Amalija Mastnak, Jožef Mrvar, Dragiša Stojič, Jože Bašelj, Jože Letnar, Miroslav Gornjakovič, Franc Pelc, Anton Ivanc, Franc Pugalj, Zdravko Rizmal, Andrej Pintar, Slavko Vidmar, Anton Znidaršič, Pavel Obersnel, Janez Drča, Jože Lešnjak, Franc Bokal, Milan Lipovec, Nada Armič, Alojz Mavec, Anton Drobnik, Nikola Sovilj, Franc Robič, Ivan Knavs, Janez Kaplan, Milan Matocič, Marija Podlipnik, Marko Mustar, Edvard Tekavčič, Jože Laslo, Savo Cankič, Anton Ponikvar, Džemal Dudakovič, Milivoj Vojinovič, Marija Lilar, Marija Kožuh, Jožefa Skreblin, Franc Topolovec, Viktorija Malenšek, Marija Suc, Anuša Zupanc, Ruža Covič, Sulejman Balič, Anton Paderčič, Franc Gale, Zuhdija Sarajlić, Franc Bezovnak, Anton Kreča, Mihael Ferme, Franc Semprimožnik, Jože Turk, Jože Rus, Milan Zupančič, Alojz Rogelj, Vitomir Gornjakovič, Benjamin Ramuš, Slobodan Firulović, Dimitrij Bodič, Stanislav Božič, Ivanka Končan, Franc Skopec, Stefan Priatelj, Milka Grabner, Danijel Novak, Ivan Tušar, Marija Volf.

ODSLI

Janko Potočnik, Janko Tetičkovič, Marija Keržič, Janez Tratnik, Anton Ceh, Anton Sopotnik, Cvetka Zevnik, Jožef Poljanec, Albin Knapič, Stanislav Kovič, Zora Svete, Marija Levnar, Janez Ermenc, Anton Kovačič, Boris Pavšek, Anton Rus, Avgust Levčič, Ignac Kaplan, Stanislav Papež, Feliks Blatnik, Franc Zajc, Marjan Košak, Jože Petrič, Husein Djogič, Alojz Kaplan, Jožef Avbelj, Božidar Gole, Aleksander Završnik, Trojan Stojanov, Ivan Knavs.

OJ, TA VOJAŠKI BOBEN

Strugar Ignac Konte nam je pisal iz Petrovca in pozdravlja kolege v ekonomski enoti DT.

Iz Travnika nam je pisal Ivan Vodeb. Uredništvu želi srečno in uspehov polno novo leto. Isto želi tudi črpaljarjem in ožjim kolegom.

Iz Slavonskega Broda se je oglasil Janez Paser in lepo pozdravlja svoje sodelavce iz PE PK.

Franc Volek, ki služi vojaški rok v Bjelovaru, pozdravlja mojstre in sodelavce na 12. polju obdelovalnice

ter celoten kolektiv in jim želi srečno novo leto.

Iz Pristine se nam je javil Janez Zima, ki želi celotnemu kolektivu, še posebej pa članom EE HS in MO srečno novo leto.

ZAHVALA

V prijetno dolžnost si štejem, da se vam v imenu vse naše družine najtopleje zahvalim za izraze sočutja in za dokaz pozornosti z vncem na grob našega očeta.

Kljub dolgemu bolehanju in stalnemu strahu, da bo slednjic prišlo do konca, nas je smrt seveda prizadela in zato tem bolj čutimo hvaležnost za vse take izraze sočustvovanja.

V imenu družine
Mirko Hrovat, sin

ZAHVALA

Podpisana se toplo zahvaljujem sindikalni podružnici Litostroja za poslano pomoč med mojim okrevanjem na Gorenjskem.
Majda Korent

ZAHVALA

Vsem, ki ste mi pomagali ob izgubi mojega ljubega moža in očeta Staneta Kelgarja, se iskreno zahvaljujem, zlasti pa sindikatu in delavcem livarne sive litine za denarno pomoč, delavskemu svetu in vsem darovalcem vencev, godbi Litostroj in vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zena Anica Kelgar
z otroki

ZAHVALA

Ob izgubi mojega sina Janeza Ropreta se najlepše zahvaljujem vsem, ki so darovali vence, godbi, sindikalni podružnici, TSS šoli in ostalim.

Mama
Terezija Ropret

ZAHVALA

Ivan Pavc se zahvaljujem za denarno pomoč 30.000 dinarjev, ki mi jih je podarila ob izgubi moje žene sinar.

dikalna organizacija Litostroja. Za vso pomoč se še posebej lepo zahvaljujem sodelavcem iz pločevinarne.

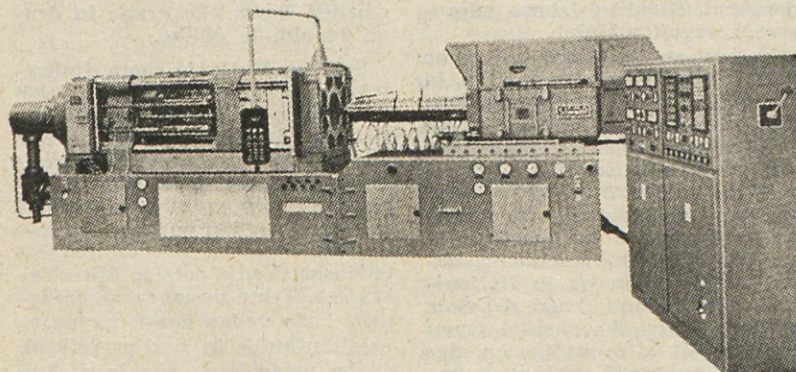
PREKLIC

Silva Premru preključem tovarniško izkaznico, ki ima številko 2-4997.

ČESTITKA

Polkovnik letalstva Dušan Kovačević pošilja celotnemu kolektivu srčne čestitke in najboljše želje za uspeh pri delu v letu 1964.

DOPISUJ V SVOJE
GLASILO!

Stiskalnica za brizgano ulivanje mas — proizvod firme Sommer

LITOSTROJSKI NAJČKI

Milan Vidmar - najvišji Litostrojčan

»Nekoč je živel kralj...« tako se začnajo pravljice. Kralj je bil bogat, mogočen, vladal je po mili volji nagrajeval in obglavljaval, on je ukazoval, podložniki poslušali. Danes je vsako podjetje svoje »kraljestvo« oz. republika, s svojim »kraljem« oziroma predsednikom republike, to je predsednikom delavskega sveta. Ni bogat, ne more vladati po svoji volji, ne ukazuje sam, ampak samo oživlja zamisli in sklepe delovnih ljudi, ki jih zastopa njegov najvišji organ, delavski svet.

Ampak ker smo že tako navaženi, da mora biti nekdo najvišji, je prav, da sedaj spoznamo predsednika naše litostrojke republike, to je predsednika DS Milana Vidmarja. Po pravici in med brati rečeno je že na zunaj »persona«, ki nekaj predstavlja, možakar, pravi dedec. Res pa je tudi, da mu ni funkcija še kar nič »v glavo stopila«. Ostal je vsakdanji, človeški, dostopen za vsako besedo in tudi kritiko: sredi svojih ljudi eden izmed njih, ne pa eden nad drugimi.

Star je 34 let, stanuje v Šiški, ima dva otroka in je glava štiričlanske družine.

Tov. Vidmar, ste zvezni poslanec in predsednik DS v Litostroju. Kje dobivate plačo?

V Litostroju; kot poslanec zveznega gospodarskega zbora pa sem »amater«. Če hočem sodelovati v razpravah, moram vsekakor ostati ves čas v gospodarski organizaciji in z njo živeti.

Družbeni delavci imate malo časa zase: koliko vam ga ostaja?

Malo, skoraj nič.

Koliko ur dnevno presedite na sejah?

Veliko, preveč. Vesel sem, če mi ostane kaka sobota popoldne »frej«.

Imate tremo pri nastopih pred širšo publiko?

Nič več, sem prebolel.

Poznamo tri vrste vodenja:

1. avtokratično, kjer je direktor »bog i batina«, potem
2. liberalno, kjer lahko vsak počne in dela, kar hoče in slednjic 3. demokratično, kjer sodelujejo pri upravljanju vsi člani kolektiva preko svojih predstavnikov. Toda diskusije se včasih hočejo izroditi v gole govorniške nastope, ne-

plodne polemike in se mora človek kdaj celo vprašati, če ni kakšna seja kar malo podobna paradi izgubljenega časa. Kako torej združiti demokratičnost z učinkovitostjo dela?

Delo je plodno, če zaključke tudi izvedemo in če kontroliramo izvajanje sklepov.

Zadnje poročilo s konference ZK v Litostroju postavlja

vprašanja proizvodnosti kot glavni, če ne celo kot edini problem. Ali ni to zoževanje vloge partije, ki bi morala posredovati na vseh kritičnih toriščih, zlasti pa pri politično-ideološkem delu?

Organizacija ZK v našem podjetju ohranja seveda še vedno te glavne naloge in se jim nikakor ne odpoveduje. Proizvodni problemi so pač na tej konferenci prišli bolj v ospredje.

V velikem podjetju se lahko posamezen ustvarjalec izgubi v brezimnosti, njegovi uspehi niso opaženi, slabosti pa tudi

ne. Kako prodreti do vsakega sodelavca?

To je naloga šefa EE. On bi moral dodobra poznati vsakega svojega človeka, ga pošteno nagraditi za dobro opravljeno delo in podvzeti primerne ukrepe, kadar gre kaj narobe. Več poguma in manj neumestne obzirnosti bi bilo treba.

Kakšne so še slabosti delavskega samoupravljanja?

Reciva rajši: težave. Izvedena je decentralizacija ekonomskih enot, toda ljudje svojih pravic še ne poznajo zadosti, ali pa se jih ne poslužujejo. Nimamo še zadosti usposobljenih kadrov, da bi lahko to samostojnost in polni meri izvedli in uživali.

Ali ne posega nenehen razvoj industrije nekako nevarno v ravnotežje narave, ali

ne bo s tem lepota narave uničena?

Razvoj industrije je urejen z zakonskimi predpisi in družba ima sama interes, da zavaruje nedotakljivost naravnih lepote.

Vaš vzornik?

Ne vem, je težko reči.

Najlepše mesto v Jugoslaviji?

Po mojem je to Velenje.

Najljubše prometno sredstvo?

Avto, če bi ga imel.

Kam bi šli na izlet po Sloveniji?

Kranjska gora, Vršič, Trenta, Soča.

Povejte mi tri želje?

Avto, televizor in dokončna oprema stanovanja.

Na koga bi najprej pomislili, če bi doživeli hud potres? Na družino.

Vaša najljubša zabava?

Kegljanje, če bi imel čas.

Katere funkcije imate?

Sem predsednik DS v Litostroju, poslanec Zveznega gosp. zbo-

ra, predsednik komisije za izdelavo statuta v občini Šiška, predsednik tekočatskega kluba v tovarni.

Če bi se še enkrat rodili, kakšen poklic bi si izbrali?

Spet strojno, študiral bi naprej.

Vaš najljubši šport?

Vsi športi so lepi, smučam zelo rad.

Ali preberete naš časopis »Litostroj«?

Vsega in do kraja, pa tudi moja družina ga bere.

SPREMENJENA SINDIKALNA ČLANARINA

Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije je sklenil, da bodo sindikati v delovnih kolektivih pobirali članarino, ki bo znašala 0,6% zaslužka od rednega delovnega razmerja. Sindikalne podružnice lahko same odločijo, ali bodo članarino pobirale na do sedanji način, preko zaupnikov ali preko plačilnih list pri blagajni delovnih organizacij. Članarino bodo vpisovali v članske izkaznice, ki bodo izšle sredi letošnjega leta.

Ing. Leopold Šolc - najstarejši projektant

Najstarejši seveda v narekovaju, ker je šele na poti k najboljšim letom. Ta častni vzdevek si je zaslužil s tem, da je bil že pri hiši, ko naše hiše pravzaprav še nikjer ni bilo, razen na papirju. Bil je eden od 35 ljudi škofjeloške tovarne vodnih turbin, ki so postali prvi Litostrojčani l. 1946. Dobro vigrana skupina strokovnjakov, z visoko proizvodnostjo in kvaliteto. Danes je postal ing. L. Šolc že tako nepogrešljiv član našega kolektiva kot na primer črka L v Litostroju. Ne vem tudi, če velja tudi pri njem latinski rek »nomen est omen«, to je, da ime za človeka nekaj pomeni. Leopold izvira iz starovisokoneške besede »leutpald« in bi po naše pomenilo »ljudski drznej«.

Ne bo držalo, kar neha! Ali vam je znano, da mi je l. 1958, torej po 12 letih službe v Litostroju, škofjeloški Partizan poslal vabilo na 50-letnico društva, naslovljeno na moje ime in na to tovarno? To je bilo avgusta. Novembra je pismo prišlo v Skofjo Loko z oznako »nepoznat«.

Ha, ha, ta je pa dobra! Potem vas pa drugod bolj poznajo kot doma. In vendar ste naš najbolj znani turbinec. Koliko turbin ste pa doslej konstruirali?

Ne vem. Razen tega tako delo ni osebno, individualno, ampak

sad kolektivnih naporov.

Od kdaj vas zanimajo turbine? Že od najmlajših let. Kot otroci smo delali mlinčke na vodi in voda okoli Loke ne manjka. Vedno sem si želel k turbinam in l. 1954 me je tov. Ivan Okorn povabil k temu delu.

Torej ste zadovoljni na tem mestu kot šef-projektant za turbine?

Ne. Sem bolj šef kot projektant. Ali če hočete: sem slaščičar, ki se je posvetil poklicu, ker so mu bile torte nadvse všeč. Sedaj mu gledajo iz nosa.

Za strokovnjaka je vodilno mesto najbolj nevarno: sestanki, sprejemi, administrativno delo, vse to ga odteguje od stroke. No, mesto šefa-projektanta je ravno še zadnje mesto, kjer vsaj z eno nogo še stojiš v stroki.

Šte steber v naši tovarni.

Ne, včasih se mi zdi, da sem samo še stol, del inventarja. Za nas »stare« pač vsi mislijo, da

ali je odvisno zgolj od treznega razuma?

Konstrukcija turbine je sad vestnega opazovanja, mnogih računov, poskusov, izkušenj in znanja. Določena estetika je možna le pri zunanji razporeditvi.

Najzanimivejši dogodek?
Neki hidrocentrali na jugu smo dobavili turbine. Minilo je že leto in pol, pa še niso hotele steči. Poklicali so me dol na sestanek, kjer je bilo 18 predstavnikov krajevnih organov in investitorja. Bil so razburjeni. Zahtevali so, naj enostavno iztrgamo vse stroje iz temeljev in jih odpeljemo, kamor hočemo. Bila je trda, strašno trda. Najprej mi je uspelo prepričati direktorja, potem počasi še ostale, naj nikar ne dolžijo naprave v celoti. Treba je pač poiskati napako, morda prav majhno. Končno so mi dovolili. Zavihal sem rokave in se lotil iskanja po metodi sistematičnega eliminiranja napak. Po šestih tednih sem jo našel. Skri-vala se je na sklopki med turbin-sko in generatorsko gredjo. Stroji so veselo stekli in od tedaj ni več pritožbe.

Vam je Litostroj gotovo izrazil priznanje?

Litostroj mi je doslej izročil 7 pismenih pohval. Najvišje priznanje — red dela III. stopnje — pa mi je preskrbel investitor omenjene hidrocentrale.

Kdaj ste bili zadnjič jezni?
Ko sem pred dnevi bral poslovno poročilo, kjer se v istem stavku meče krivda za zvišanje proizvodnih stroškov na razvojno in študijsko delo, povečanje osebnih dohodkov in na izmeček. V tem ne vidim pravega odnosa do znanstveno-raziskovalnega dela.

Vaše nedelje?
Jih skoro ni, preveč je dela.

Veliko berete?
Bi bral, hodil v gledališča, na razstave. Toda nujno delo je preveč neodložljivo. Smo sužnji diktatorja časa. Morda sem prebral v desetih letih tri romane in še te med boleznijo.

Vaše želje?
Da bi vendar enkrat prišel do bolj mirnega dela, ki bi se mu lahko posvetil z vso zbrano temeljitostjo, da bi se lahko posvetil razvojnemu delu, ne pa bil gasilec, ki mora vedno reševati le pereče tekoče naloge.

To je naš inženir Šolc, eden izmed »generatorjev« naše tovarne, odkrit, pošten človek, mladostno zravn, z rahlim prizvokom domačega rovtarskega narečja, dinamičen, premočrten, čist in jasen kot voda, ko leti na njegove (oprostite: naše) turbine. Človek v tehniki, dober tehnik v do-brem človeku.

Društvo gospodarskih pravnikov

Ze večkrat so pravniki v gospodarstvu, ne samo v Sloveniji, ampak po vseh republikah razpravljali o tem, da bi ustanovili Društvo pravnikov v gospodarstvu za vso Jugoslavijo.

Največ so se zavzemali za to pravniki v gospodarstvu Hrvatske, ki imajo že več kot dve leti tako društvo. V tem času so uspešno organizirali več seminarjev in posvetovanj, med drugim tudi v Slavonskem Brodu, kjer so med drugim govorili o bodočem delu pravnikov v delovnih organizacijah, o predlogu statuta in o predlogu delovnega programa društva. Iz njega je razvidno, da so lahko člani tega društva pravniki, diplomirani pravniki, magistri in doktorji prava, ki so zaposleni v delovnih organizacijah, poslovnih združenjih, gospodarskih zbornicah in samostojnih ustanovah. Po posameznih republikah pa se bodo ustanovile posamezne podružnice prvenstveno v gospodarskih centrih.

Po programu društva je njegova glavna naloga, da organizira vse pravnike v gospodarstvu. Ti naj s svojim strokovnim znanjem aktivno sodelujejo pri družbenem in samoupravnem delu delovne organizacije.

To naj bi bilo v tem, da si pravniki v gospodarstvu s svojim strokovnim znanjem in aktivnim

sodelovanjem pridobijo tako mesto v delovni organizaciji, kjer bodo lahko uspešno opravljali odgovorne naloge.

Na tem posvetovanju so tudi sklenili, da bo ustanovni občni zbor Društva pravnikov v gospodarstvu Jugoslavije v Zagrebu. Na njem bodo izvolili organe novega društva, razpravljali in potrdili navedeni predlog statuta in ob-

širni program dela. Da bodo gospodarske organizacije poslane svoje pravnike na ta občni zbor, bodo na njem med drugim razpravljali tudi o osnutku novega zakona o volitvah organov delavskega samoupravljanja kakor tudi o pravnem položaju pravnikov v delovnih organizacijah.

Naloga novega društva je obširna, zato pričakuje iniciativni odbor vso pomoč podjetij vseh vrst gospodarskih organizacij ter upa, da bodo poslali svoje pravnike na ustanovni občni zbor društva. S-e

Statistični podatki, ki dajo misliti

— Pred sto leti je bilo na račun mišične moči človeka in živali opravljenega 94% vsega dela. Ostalih 6% energije so dajali voda, veter in goriva. Danes je položaj močno drugačen. Več kot 97% energije, ki jo izkorišča človek, dajejo goriva, 1,5% voda in samo 1% dela opravlja človeška in živalska moč.

— 85% vseh žarišč potresov nastaja v globini do 80 km, 12% v globini od 80 do 320 km in le 3% v globini nad 320 km. V ti-

homorskih področjih zaznamujejo žarišča potresov do globine 720 km od površine zemlje.

— Naraščanje števila prebivalstva v nekaterih mestih zavzema prav katastrofalne izmere. V New Yorku živi sedaj 13,5 milijona ljudi. Predvidevajo pa, da bo že sedaj ogromno število naraslo še za nadaljnjih 5 milijonov do leta 1975. V Londonu živi 20% vseh prebivalcev Anglije, v Parizu pa 25% vsega mestnega prebivalstva Francije.

moramo večno ostati na mestu. Prav je, da se mladim kadrom posveča pozornost, toda tudi nas »starih« ne bi smeli pozabiti. Stalnostni dodatek ni vse. Je ustvarjanje turbine sad intuicije, navdih kot pri pesniku,

Vilku Krapežu se je nasmehnila lovska sreča. Ujel je kapitalnega sulca, zavoljo katerega se je marsikateremu »staremu« ribiču povsilel nos

To sem pa že sedaj

- Hij, ti, Nikola, kaj pa delaš?
 — Nič ne delam, uživam, potem spet malo počivam, pa spet nič ne delam, pa spet počivam.
 — Ja, veš kaj, to pa ja ni nič. Delaj, delo dviga človeka!
 — In kaj naj bi delal? Če delam, delam samo delo — drugin. Najprej me mora kadrovik sprejeti na delo, ima torej delo z mano, potem me personalna vpisuje, izpolnjuje obrazce, pa mezna knjigovodkinja, pa socialna smrt ima z mano delo, pa statistični urad, pa dohtarji, pa tramvaj komanda, pa...
 — No, veš kaj! Poišči si kak trnek, ga namakaj in...
 — In?
 — In ujel boš ribico, še drugo ribico, veliko rib in ribic.
 — Pa potem?
 — Ja, no, potem boš ujel še več rib, velikih rib, kupil si boš lahko tak trnek na najlon, pa blinker, pa posodo za črve.
 — Pa potem?
 — Potem boš ujel še več rib, grozno veliko rib. Prodal jih boš in kupil mrežo, pravo ribiško mrežo.
 — Pa potem?
 — Potem boš pa kupil celo ribiško barko, ujel strašno veliko rib, toliko rib, toliko rib, da bo kar smrdelo, kot recimo sedaj tvoja lenoba.
 — Pa potem?
 — No, potem boš pa ustanovil podjetje za lov in predelavo rib, dal naslov NIKOLA — RIBA in...
 — In kaj bi jaz pri vsem tem potem delal?
 — Ja, nič ne bi delal, nič, saj bi bil ti lastnik.

Tovariš Vidič, bili ste na študijski praksi v čudežni deželi Lašvabiji. Litostroj vas je poslal tja, da bi se seznanili s tehničnimi pridobitvami, napredkom in da bi koristne izsledke prenesli na naše razmere in obogatili naše izkušnje. Povejte nam, prosim, nekaj najvažnejših vtisov o razlikah, ki ste jih opazili.

V Lašvabiji je koeficient delovnega izkoristka na konstantnem maksimalnem nivoju in se sproti premagujejo konice stihijskih ekonomskih prenaporov, parabolična hiperbola vztrajnostnega momenta produkcije, ob upoštevanju velikosti pospeška industrijske storilnosti, se že približuje vrednosti sigma 1 in...

Oprostite, tovariš, ali bi to lahko malo bolj po kranjsko povedali?

Recimo kakšen bolj konkreten primer, da se tako sodobno izrazim: Kar prosim, prosim.

V Lašvabiji so v projektivnih birojih risalne mize razmaknjene za 120 cm, pri nas pa le za en meter 20. Gori si praktikanti lahko sami za svoj denar kupijo risalno orodje, šestila, svinčnike, tehnična peresa, pri nas moraš pa kar tista rabiti, ki ti jih uprava preskrbi. Proizvodnja je tam gori znanstveno tehnično dognana: za majhen žebelček vzame majhno kladivo, za večji žebelj večjega in tako dalje. Gori je vse urejeno, red vlada povsod, disciplina, visoka storilnost, visoke plače, visok standard.

Vi, tovariš, ali ne bi kaj takega uvedli še pri nas: visoka storilnost — visoke plače, saj to ravno hočemo. Zakaj pa ne poskusite to še nri nas uveljaviti?

Kje neki: Lašvabija je Lašvabija, Kranjska je Kranjska.

Tovariš Vidič, ali ste še kaj drugega profitirali v Nemčiji?

Jaz nič, sem pošten. Samo žena en avtomobilček, svakinja dva

ducata najlon kombinez, bratranec aparatke za štance, pa tašča en aparatke za naglušnost.

Veste kaj, tovariš Vidič, zdi se mi, da bi si vsaj očala proti kratkovidnosti lahko privoščili.

IZZREBANI REŠEVALCI NAGRADNE NOVOLETNE KRIŽANKE

Uredništvo časopisa Litostroj je prejelo 297 rešitev nagradne noveletne križanke. Pravilno jih je rešilo 260, posebna komisija pa je izzbala naslednje tovarišice in tovariše:

1. nagrado — zbirko knjig Prešernove družbe za leto 1964 — je dobila Neda Hari, Vodnikovo naselje 31, Ljubljana.

2. nagrado — Albert Struna: Vodni pogoni na Slovenskem — dobi Matilda Perme, Stefanjska 8, Ljubljana.

3. nagrado — Livarski prirodnik — dobi Nada Armič.

4. nagrado — litostrojski stenski koledar — dobi Vilko Krapež, Vodnikovo naselje št. 1.

5. nagrado — žepni koledar — dobi Boris Tavčar.

Izzrebanci naj dvignejo nagrade v uredništvu časopisa.

Jaz bi bil rad bogat ...

- A tako, nič ne bi delal? Nič delal? Ha, ha, ha. Saj to pa že sedaj delam. Zakaj pa bi se torej tako okoli vogala matral, da pridem do tistega, kar sem že sedaj?!
 — Postani torej saudijski kralj.
 — Ne nori, jaz resno mislim.
 — Stavi na loterijo, igraj športno stavo, rešuj nagradne križanke!
 — Ha, s tem postanem samo reven, vsak teden bi zmetel jurja ven, dobil pa bi samo — dolg nos!
 — Ustanovi torej klub črnih mačk — rezervirano za privatne obrtnike, trgovske in profesionalne športnike: obogatiš ko bog, no, na koncu te pa malo priprejo.
 — Ne bo šlo, padem vedno na hrbet, mene bi najprej zaprli, pa bi bil — črni kozel, jaz namreč.
 — Torej vlagaj v »šporkaso«. Danes vložiš recimo noter jurja, čez 141 let dobiš ven milijon dinarjev.
 — Ja, lepo in takrat si bo moj pravnuk za to lahko kupil špilo od klobasa.
 — Kaj pa potem hočeš? Odpri tovarno za detergente ali zavod za pomlajevanje vdov ali pa kar tovarno denarja.
 — Hvala, hvala, take nasvete si dam lahko sam.
 — Kaj pa potem hočeš?!
 — Postati bogat, strašno bogat, najbogatejši. Imeti milijon di-

narjev, dva milijona, deset milijonov, sto milijonov, milijon milijonov in še en dinar čez.

— Ja, ja, je res tako; če hočeš danes biti milijonar, moraš biti že milijarder. Ne bo nič, čudeže smo odpravili leta 1945.

— No, že vidim, da s tabo ni nič, figa pa tak prijatelj! Grem zdajle na cesto, bom tekkel za trolejbusom eno postajo, pa bom prišparal tri kovače. Ni veliko, nekaj pa je le.

— No, ti si pravi bimbo, potem pa rajši teči za taksijem, tečeš, tečeš, tečeš četrte ure, pa prisparaš celega jurja.

— Ze tečem, ze tečem.

— He, hoj, stoj! Stooooj! Sedaj sem se pa spomnil, čakaj, čak! Denar se valja pri nas v Litostroju, valja se v smeteh, milijoni, stotine milijonov.

— Ha, kaj ne poveš, in kje, če smem vedeti?

— Denar je v izmetu. Če bi ti pogruntal arcnije, kako spraviti izmet v izmet, ja, ti bi dosegel toliko, da bi lahko vsak Litostrojan dobil 100 jurjev. Direktor bi te še kušnil na nago »ozadje«, predsednik delavskega sveta bi ti osebno zaigral serenado d'amour in vsi drugi funkcionarji bi te nosili na rokah po fabriki kot navijači Šekularca.

— Torej IVI, Izmet V Izmet, IVI, IVI, IVI.

— Ti, veš, takega dohtarja bi pa tudi jaz rad poznal, da bi izmet zadušil. Ampak meni se vse tako ven vidi, da za ausuš ne bomo dobili od zunaj dohtarja, ampak da smo mi vsi po malem taki dohtarji, samo če hočemo.

ZAKAJ STARA OGRAJA

Ze dlje časa stoji okrog podjetja že dotrajana žična ograja. Z železnimi palicami, ki pa jih prodaja Litostroj članom kolektiva na dan tudi po 20 ali več kosov, bi lahko že zdavnaj postavili ograjo, ki bi okrasila tako reprezentativno podjetje, kot je Litostroj.

REŠITEV SESTAVLJENKE

Kdor je pravilno izrezal sestavljenko, objavljeno v zadnji številki našega časopisa, je moral dobiti gonilnik Kaplanove in Peltonove turbine.

KAJ JE V LITOSTROJU NAJTEŽJE?

Ti, Jaka, ali veš, kaj je težko v Litostroju?

— Ja, težko je gledat, kako se ljudje opravljajo drug drugega, težko je čakati na petnajstega.

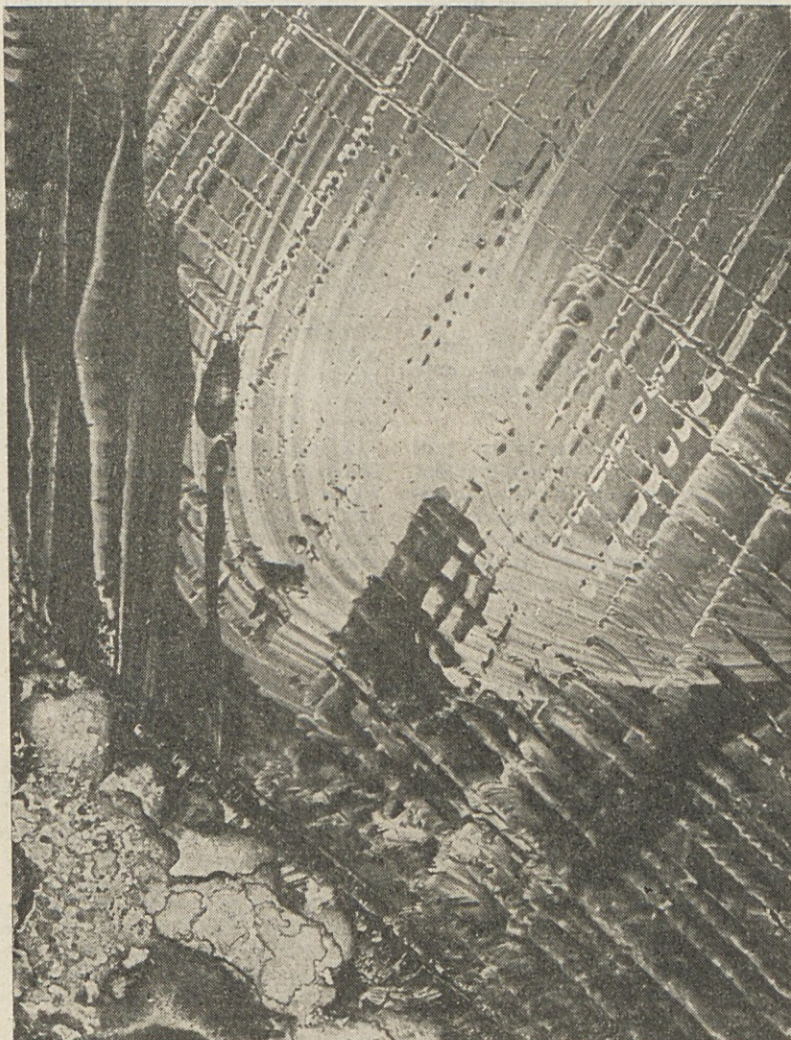
— Pa veš, Jaka, kaj je še težje?

— Čakaj, čakaj. Še težje je dobiti človeka, ki bi prebral ves osnutek statuta.

— Imaš prav. Pa veš, kaj je še težje? Dobiti stanovanje v Litostroju. No, in veš, kaj je pa najtežje?

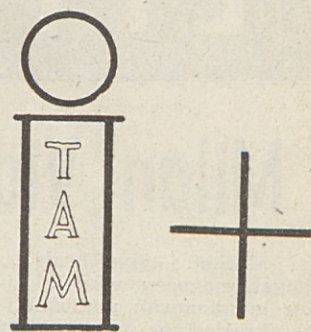
— Ja, veš, ta je pa pretežka zame. Najtežje je recimo dobiti srajco zadovoljnega človeka, najtežje je dobiti poroka za posojilo.

— Ha, ha, nisi uganil. Najtežje je dobiti višjo plačo.

Peter Kocjančič: Novi svet

Rebus

Kupujte knjige založbe Lipa!

Kvalitetne knjige založbe Lipa iz Kopra lahko naročite pri tovarišici Selšek, telefon 583.

STROJNIŠKI VESTNIK

glasilo oddelka za strojništvo, inštituta za turbostroje, društva strojnih inženirjev in tehnikov SR Slovenije.

Prinaša aktualne članke iz strojništva, pregled domače in tuje strokovne literature, društvene vesti, poročila o delu in uspehih vseh vodilnih tovarnih strojne industrije.

Izhaja dvomesečno v nakladi 3000 izvodov.

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, Aškerceva 16.

TEHNIKA

Časopis »Tehnika«, organ Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, izhaja vsakega prvega v mesecu.

Obseg a:

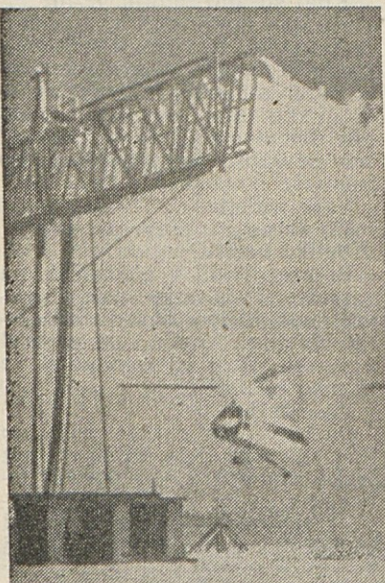
1. Splošni del tehnike
2. Naše gradbeništvo
3. Rudarstvo in metalurgija
4. Strojništvo in elektrotehnika
5. Kemično industrijo
6. Prehranjevalno industrijo
7. Promet
8. Organizacija dela
9. Obvestila industrijskih podjetij o njihovih proizvodih in tehničnih dosežkih

Vsaka številka obsega približno 25 strani velikega formata 21x29 cm.

Letna naročnina: 12.000 dinarjev.

Posamezna številka: 1250 dinarjev.

Naročila pošiljajte na naslov: DIREKCIJA ZA IZDAVAČKU DELATNOST »TEHNIKA«, Beograd, Kneza Miloša 7/II; telefon 30-106, 30-057 in 30-024

UMETNO VREME ZA PREIZKUŠANJE HELIKOPTERJA ZA VSE VREMENSKE PRILIKE

Fotografija kaže preizkuševalno sredstvo proti zaledenitvi, ki naj štiti propelersko krilo helikopterja v zimskem času. Meglo za preizkušanje dobivajo z umetno razpršitvijo vode v zimskem vremenu.

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5300 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Peter Likar — Telefon uredništva 33-511, telefon glavnega urednika 580, odgovornega 583 — Cena posameznih številki v prodaji je 20 din — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru